

GAZETA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

EDITATĂ DE MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ȘI COMITETUL UNIUNII SINDICATELOR DIN ÎNVĂȚĂMÎNT ȘI CULTURĂ

Anul XVII nr. 825

vineri 19 noiembrie 1965

8 pagini 25 bani

PĂRINȚII

Un capitol important în viața școlii

Legătura continuă, organizată a școlii cu familia începe de fapt în ziua în care părintele își ia copilul de mână și, emoționat, îl înscrie în clasa I. Atunci, între părinți și școală, se semnează un contract tacit, bazat pe încredere reciprocă, un angajament că-și vor împărtăși răspunderea în instruirea și educarea copilului. Colaborarea cu părinții constituie un capitol important în activitatea fiecărei școli.

Reușește întotdeauna școala să satornicească, să consolideze și să permanentizeze această legătură pe toată perioada de școlaritate a copilului? Desfășoară o muncă vie de inițiere și instruire pedagogică, îi atrage, îi cointerează pe părinți în realizarea scopurilor sale?

S-au creat, în acest scop, forme de lectură cu părinții care, de-a lungul anilor, și-au dovedit eficacitatea în practică: întâlniri ale profesorilor cu părinții în școală, vizite ale cadrelor didactice la domiciliul elevilor lor, lectorate pentru părinți, consultații individuale care se dau acestora. Multe școli au dobândit, în folosirea acestor forme de legătură cu părinții, o experiență prețioasă, care se îmbogățește cu fiecare an. Există bunăoară lectorate pentru părinți care, datorită tematicii lor judicioase, datorită priceperii cu care sînt conduse au devenit colocvii interesante între profesori și părinți, adevărate școli în care părinții capătă cunoștințe de pedagogie, sînt ajutați să se orienteze în problemele pe care le ridică educarea copiilor lor. Lectoratele care funcționează pe lângă Școala generală nr. 20 din Sibiu, Școala generală din Medgidia, Liceul din Borșa, regiunea Maramureș, și altele, își alcătuiesc tematica pe baza unor discuții prealabile cu părinții, așa ca fiecare temă să răspundă unei probleme de educație pe care școala și familia își propun să o urmărească într-o anumită etapă. Iată câteva din temele ce se vor dezbate, în perioada următoare, în aceste școli: „Cum să-i așutăm pe copii la învățatură”, „Despre recompense și pedepse”, „Educarea voinței”, „Rolul familiei în organizarea timpului liber al copiilor” etc. Alte școli, cum sînt bunăoară școlile generale nr. 142, nr. 132 și nr. 124, sau liceele nr. 22, nr. 36, nr. 27 din București obișnuiesc să prezinte la lectorate — uneori și la ședințele cu părinții — filme sau spectacole de teatru cu teme pedagogice, jurnale vorbite, expoziții cu lucrări sau caiete ale copiilor. În multe școli din orașele Pitești, Cluj, Bacău au fost invitați să le vorbească părinților specialiști din diverse domenii — medici, oameni de artă etc.

În multe locuri, pentru a spori eficiența legăturii lor cu familia, școlile atrag în această acțiune și unele organizații de masă. Colectivele didactice de la școlile generale nr. 3, nr. 7 și nr. 10 din Focșani și-au organizat activitatea cu părinții, mai ales cu mamele, în strînsă colaborare cu Consiliul orașenesc al femeilor. În ultima vreme, cu sprijinul organizației de femei, au fost organizate întâlniri între mamele elevilor și cadre didactice, la care s-au dezbătut o serie de probleme interesante, cum ar fi autorita-

tea părinților, necesitatea supravegherii copiilor, a anturajului acestora etc. Asemenea întâlniri s-au organizat cu ajutorul Consiliului orașenesc al femeilor și în întreprinderile din orașul Focșani unde lucrează muncitoare care au copii în școli.

Preocuparea permanentă pe care școlile amintite o manifestă pentru consolidarea legăturilor cu familia, pentru largirea și îmbogățirea formelor de activitate cu aceasta se vedește nu numai în interesul cu care părinții participă la toate acțiunile organizate de școală, ci mai ales în rezultatele care se obțin în educarea elevilor. Nu întâmplător în aceste școli elevii au o frecvență regulată, iar situația la învățatură înregistrează lună de lună progrese simțitoare.

Soluții comode

Se mai manifestă totuși, în activitatea cu părinții, mult formalism. Se organizează multe acțiuni fără un scop anumit, nu se urmăresc întotdeauna obiective precise, care să țină seama de cerințele părinților, să răspundă problemelor stringente pe care le ridică educarea elevilor.

Să ne oprim, bunăoară, la lectorate. Încercînd să definească această formă colec-

tivă de colaborare a școlii cu familia, tovarăsa Ana Călinescu, directoarea Liceului nr. 25 din București, ne spune că ele trebuie să fie un mijloc de luminare pedagogică a părinților. „Or, ne-a spus tov. Călinescu, dacă se recurge la soluții comode, ele nu-și pot îndeplini acest rol. O asemenea soluție comodă este a prelua de-a gata, de la C.R.C.S., conferințele ce urmează a fi ținute în fața părinților. Am procedat și noi așa în anul trecut, dar am renunțat la această practică, după ce am constatat urmările ei negative: școala nu-și mai poate întocmi pentru lectorate o tematică judicioasă, nu poate discuta în cadrul lor probleme legate de specificul muncii sale. Conferințele „trase la șapirograf” duc, firește, la o activitate formală chiar dacă sînt „acclimatizate” pe ici pe colo înainte de a fi prezentate părinților. Mai mult, temele se repetă de la un an la altul, uneori chiar cu aceleași exemple. Au fost lectorate care ani de-a rîndul au prezentat invariabil aceleași teme cu caracter extrem de general: „Legătura școlii cu familia”, „Familia în socialism” etc., deși cu siguranță că în școlile respective se ridicau multe probleme concrete demne de dezbătut”.

(Continuare în pag. 6-a)

Pregătirea
lecției
merge bine,
mama nu are
nimic de spus

Slujitor

la

catedră

și

cercetător

În afara timpului pe care-l consacră direct muncii în rîndurile elevilor, activitatea oamenilor de la catedră înmănușiază multiple aspecte.

Există printre acestea unul care, deși nu are încă un ecou prea larg, tînde tot mai mult să devină caracteristic profilului intelectual al învățătorului și profesorului epocii noastre: munca de cercetare științifică.

Discutam recent cu tovarășul V. Mitrofan, șeful secției de învățămînt a regiunii Iași, despre preocupările mereu mai insistente ale cadrelor didactice în acest domeniu

— La început au fost doar cițiva. Acum, numărul cercetătorilor crește de la an la an. Și nu numai aici, la centrul regional, ci în toată regiunea. Mi se pare că acest lucru trebuie subliniat cu atît mai mult cu cît nu putem și nu trebuie să facem abstracție de caracterul diferit al condițiilor în care se desfășoară cercetarea științifică a cadrelor didactice, de faptul că baza de plecare a cercetării nu este aceeași. Cei care lucrează aici, la Iași, la fel cu colegii lor din alte centre universitare, dispun de un amplu material documentar și se pot adresa, pentru consultații, unor oameni de știință cu prestigiu. Desigur, aceasta creează posibilități mult mai largi de desfășurare a activității științifice decît cele de care dispun unii învățători sau profesori care lucrează în orașele mai mici sau în satele îndepărtate. De aceea cred că meritele pe această linie ale unor oameni asemenea lui Constantin Parfenie, directorul liceului „Gheorghe Gheorghiu-Dej” din Birlad, sau profesorului de științe naturale Gheorghe Burduja de la Școala generală din Mireneasa sînt cu totul deosebite

(Continuare în pag. 2-a)

Slujitor

la

catedră

și

cercetător

(Urmare din pag. 1)

Fraza cu care s-a încheiat această discuție a însemnat debutul unei călătorii în fruntările regiunii Iași, soldată cu două cunoștințe demne de reputația care le precedase

Argumente împotriva unei păreri fără teme

Mai de mult cineva ne explica, încercând să ridice argumentarea sa la rangul de principiu, că prin multitudinea sarcinilor școlare și extrașcolare ce-i revin directorul unei școli mari este obiectiv exclus din sfera muncii științifice. Aceasta constituie, din păcate, o mentalitate cu rădăcini destul de ramificate în rândul unor cadre didactice. Cît este de neîntemeiată această dovadă-o, o dată în plus, directorul liceului „Gheorghe Gheorghiu-Dej” din Birlad, Constantin Parfenie.

Chiar din primele momente ale discuției pe care am purtat-o cu el, tovarășul Constantin Parfenie ne-a dezvoltat cît de simplu e secretul său (mai întotdeauna metodele valoroase sînt simple):

— Am căutat să repartizez cît mai judicios sarcinile între toți membrii corpului didactic și administrativ al liceului nostru. În felul acesta, deși la noi e un adevărat complex școlar, cu 7 și chiar 8 clase paralele, am reușit să ocolesc hățiturile unor activități mărunte, să am tot timpul necesar pentru cercetare.

Profesor de limba și literatura română Constantin Parfenie și-a consacrat majoritatea timpului său de studiu problemelor de stilistică. Rodul acestor investigații îl constituie cîteva lucrări despre stilul operelor lui George Coșbuc, Titus Popovici și Marin Preda. Cu aceeași pasiune de cercetător Constantin Parfenie s-a aplecat și asupra unor probleme de istoriografie literară, ca de pildă însemnătatea „Daciei literare” în cultura noastră. În mod firesc, îl preocupă foarte îndeaproape cercetarea legată de specificul pregătirii sale pedagogice — predarea limbii și literaturii române. Am văzut fișele cercetării metodice de amploare pe care o întreprinde cu privire la rolul profesorului de literatură în îndrumarea studiului individual al elevului și ne-am dat seama că lucrează cu o deosebită rigurozitate. Multe din studiile lui au văzut lumina tiparului — în buletinul filialei din Iași al Academiei Republicii Socialiste România, în culegerea „Cultivarea limbii”, în „Revista de Pedagogie”, în diferitele săptămînale.

Pasiunea de cercetător științific a directorului liceului Gheorghe Gheorghiu-Dej din Birlad se răsfrînge pozitiv asupra întregului climat al activității școlii, determinînd, în toate acțiunile inițiate de colectivul didactic, un spirit creator. Liceul acesta de-

vine treptat o pepinieră de cadre valoroase și aceasta este o garanție de seamă a calității învățămîntului de aici.

Pasiunea de naturalist și consecințele ei în sfera educației

Trecem dealurile raionului Negrești pentru a cunoaște pe alții erori al acestor însemnări.

Gheorghe Burduja, directorul Școlii generale din Mironeasa, este un om înalt, cu temple încărunțite. Volubil, vorbește cu înflăcărare despre probleme din domeniul botanicii și zoologiei, devenind dintr-o dată modest, reținut, de cum este vorba de propria sa activitate de cercetător. Despre unele din realizările sale aflăm din această pricină întâmplător, printr-un concurs de împrejurări; de aceea, poate, nici nu le-am putut cunoaște pe toate. Tovarășul Burduja ne pomenește de pildă în treacă despre faptul că de ani de zile l-a preocupat altoirea diferitelor varietăți de pomi fructiferi. Ne oferă spre convingere și degustare un măr „ionathan” din grădina proprie. Întîmplător, la discuția noastră participa și un membru al colectivului de conducere a cooperativei agricole de producție din localitate, venit la școală cu unele treburi. Datorită intervenției lui am putut determina valoarea reală a acestei pasiuni a directorului.

„Tovarășul Burduja — precizează oaspetele — a adus aici, la noi, toate soiurile bune de pomi fructiferi. Datorită lui în cea mai mare măsură cooperativa noastră a putut planta, colosus, pe deal, 30 de hectare de livadă nouă cu soiurile de pomi cele mai potrivite condițiilor mai aspre de pe meleagurile noastre. De la tovarășul Burduja am învățat noi toți, care am fost elevii lui, tainele altoitului”.

Pe făgașul deschis de aceste precizări am putut descoperi că directorul școlii din Mironeasa a adus din regiuni îndepărtate diferite soiuri de meri și peri și le-a altoit cu migală pe pomii sălbateci, obținînd, o dată cu primele recolte și unele soiuri noi, pe deplin adaptate condițiilor locale. Tot astfel am putut afla că a devenit o tradiție a școlii ca toții elevii să învețe în timpul lecțiilor de agricultură și de științe naturale tainele altoitului,

și că la expozițiile agricole raionale merele și gutuile recoltate de pe lotul experimental al școlii au obținut distincții dintre cele mai înalte.

Pasiunea de naturalist a lui Gheorghe Burduja se extinde și asupra apiculturii. Lui i se datorează un studiu istoric asupra albinăritului ca una dintre principalele ocupații ale oamenilor din partea locului, reflectată de altfel și în elemente toponimice, și tot el este cel care a adus în sat primii stupi sistematici. Stația pluviometrică Mironeasa, care transmite regulat informații cu privire la regimul apelor în această parte a Moldovei, este de asemenea o creație a lui.

Pe directorul școlii din Mironeasa îl preocupă însă și un studiu din domeniul zoologiei. El cercetează de ani de zile viața și comportările reptilelor. Zeci de serpi de diferite specii au trecut prin mîinile lui (de altfel, cu prilejul vizitei la Mironeasa a avut și semnatarul acestor rînduri, pentru prima oară în viața lui, prilej să jînă în mînă un șarpe viu). În legătură cu acest studiu Gheorgho Burduja poartă corespondență cu Facultatea de științe naturale din Iași. Cercetările lui au permis, printre altele, să se precizeze aria de răspîndire a viperei Berus, varietatea Prester.

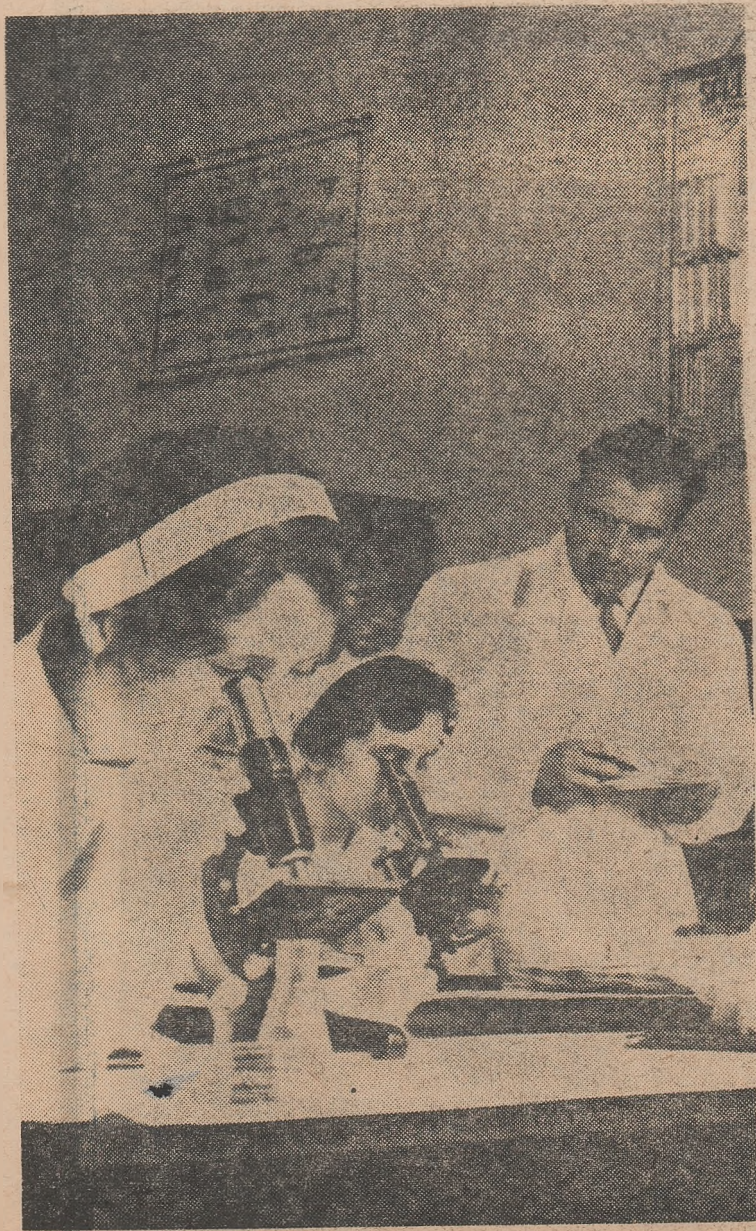
Aparent, o asemenea pasiune științifică nu poate fi valorificată în practica școlară. Profesorii de științe naturale ai cercului pedagogic din Negrești, care au asistat la o lecție deschisă susținută de Gheorghe Burduja, în care acesta a prezentat un șarpe în momentul hrănirii lui cu pradă vie, ne vor contrazice însă cu tărie. Cîțiva dintre ei au afirmat, de altfel, că niciodată n-au putut cunoaște mai plastic caracterele reptilelor decît cu acest prilej.

Asemenea cunoștințe „pe viu” își însușesc neconștient de la directorul lor toți elevii școlii din Mironeasa.

★

Mulți asemenea oameni își desfășoară cu pasiune, cu modestie, activitatea lor de cercetare științifică. Preocupările de acest fel constituie un factor dinamic în mersul ascendent al învățămîntului nostru. Ele se cer cultivate cu grijă, înconjurate cu toată sollicitudinea, valorificate. Cercetarea științifică a radrelor didactice va folosi astfel întregului nostru învățămînt

MIRCEA HERIVAN

Înaintași ai școlii noastre

GEORGE CATANĂ

Fiu de țărani săraci, George Catană, născut în urmă cu o sută de ani în satul Remetea-Pogonici din Banat, a fost un eminent pedagog, un neobosit folclorist și iscusit povestitor.

Clasele primare le-a absolvit în satul său natal. Cititor pasionat, în tăcerea serii, nu ararorii chiar și a nopții, la lumina unui oiaș, urmărirea cu nesăț slovele revistei „Sezătoarea” redactată de Iosif Vulcan. Lectura regulată a acestei reviste i-a trezit dragostea de literatură, cultură și știință, determinîndu-l să-și continue studiile, întîi la gimnaziul din Lugoj, apoi la „preparandia” din Caransebes.

La numai 18 ani a devenit învățător de țară. Dornic să învețe mereu, în timpul liber continua să citească și îi vizita pe colegii lui din satele și comunele învecinate, pentru a le cunoaște experiența.

Temeinicile și multilateralele sale cunoștințe pedagogice, dublate de o bogată experiență personală dobîndită de-a lungul unei jumătăți de secol, Catană le împărtășește cu dărnicie unui șirag întreg de generații de pedagogi, atît în calitate sa de „comisar școlar”, cît și, îndeosebi, publicînd articole și studii, țînînd cuvîntări, elaborînd manuale și cărți de literatură pedagogică. În felul acesta, pedagogul entuziast, pasionat de nobila sa profesie, căreia se dedică integral, devine un deosebit de competent învățător al învățătorilor.

Cu aproape 70 de ani în urmă George Catană propune numeroase măsuri progresiste în domeniul

învățămîntului: introducerea disciplinei „Agricultura” și a practicii elevilor în ateliere de țîplărie, fierărie etc., pentru o armonioasă îmbinare a cunoștințelor teoretice cu practica, înființarea unor lectorate pedagogice pentru părinți, a unor biblioteci sătești bine înzestrate etc. Înalta, în lucrările sale, asupra importanței exemplului personal al învățătorului, a cărui pildă bucură o puternică influență pozitivă pentru elevi, se manifesta ca înverșunat dușman al pedepzilor corporale, pronunțîndu-se pentru măsuri educative bazate pe o strictă muncă de convingere. năvălă să-l îndrepte pe copil.

Pe colegii săi învățători îi îndemna să citească operele clasice ale literaturii române, să studieze folclorul, istoria, flora și fauna regiunii în care lucrează. Totuși, Catană condamnă cu reverență faptul că învățătorul primea un salariu mai mic decît paznicul țării și arăta că nivelul de mîntului nu va putea crește decît nu se va îmbunătăți starea materială a slujitorilor lui.

De-a lungul unei jumătăți de secol, George Catană a publicat numeroase volume de culegeri de lucrări personale, care i-au currit renumele de „Ion Creangă al Banatului”.

Cu ocazia centenarului nașterii lui George Catană se cuvine să invocăm cu dragoste și prețuire gura acestui înaintaș al învățămîntului românesc, care a luptat plin de însuflețire pentru luminarea poporului său.

L. I.

CONSTANTIN BRĂTESCU

S-au implinit de curînd douăzeci de ani de la moartea profesorului Constantin I. Brătescu, una din cele mai reprezentative figuri care au ilustrat știința geografică din țara noastră.

Născut la 1882 în comuna Cișta din raionul Tulcea, Constantin Brătescu, fiul învățătorului Ion Brătescu, întemeietorul școlii românești din acel sat, s-a simțit în tot cursul vieții legat de locurile natale, a luptat pentru ridicarea culturală a populației din Dobrogea. Obținînd în chip prestigios titlul de doctor în geografie, antropologie și etnografie al Universității din Berlin, titlu care-i deschidea perspective din cele mai favorabile pentru învățămîntul superior, Constantin I. Brătescu optează pentru o funcție într-un domeniu de învățămînt care, prin specificul său, contribuie nemijlocit la luminarea oamenilor muncii. El lucrează astfel, în perioada anilor 1912—1924, ca profesor la Școala normală din Constanța, contribuind la formarea unui număr însemnat de învățători temeinic pregătiți, plini de devotament pentru nobila lor misiune. Solicitat insistent de învățămîntul superior, Constantin Brătescu devine profesor la Universitatea din București. Caracteristica activității sale științifice și patriotice este cuprinsă în cuvintele rostite cu decenii în urmă de părintele geografiei moderne românești, regretatul academician Simion Mehedinți: „Printre auditorii cursului de geografie — a spus acesta — s-au numărat și cîțiva tineri

de lingă țarină, iar unul chiar Dacia Pontică. Unul dintre atia a devenit apoi un geograf fel de preot al cultului străilor săi de lingă mare, și a înnat țînutului de peste Dunăre grijă mai plină de pietate deoricărui alt geograf, fie român, fie străin. Putem afirma, fără mă de eroare, că de la Herodot pîrintele istoriei, geografiei și nografiei, nimeni n-a privit mai multă înțelegere țînutul Dunării de jos decît geograful etnograf C. Brătescu”. Intruvăr, cele mai multe din lucrările sale sînt dedicate Dobrogei: „Limanul Mangalia”, „Fata Mării Negre”, „Delta Dunării”, „Oscilațiile de nivel ale Mării Negre”, „Pămîntul Dobrogei”, „Dobrogea” ș.a. Lui Constantin Brătescu îi datorăm, de asemenea, o serie de traduceri din scrierile anticității și ai evului mediu (Călătoria lui Wilhelm d'Oben Dobrogea prin anul 1400”, „Ușlător arab, Ibn Batutah, prin Dobrogea” etc.), care privesc pătul regiunii dintre Dunăre și re. Tot el este ctitorul Muzeului regional de la Constanța.

În întreaga sa activitate Constantin Brătescu a fost atît de simțitor adevărului științific, operele sale, Dobrogea este cetață și descrisă într-un stil pedes și precis.

Profesorul Constantin Brătescu va rămîne pentru totddeauna rîndurile înaintașilor de seamă al învățămîntului românesc, al tei geografice din țara noastră

G. DIMITRIU-SER

OPINIILE

PREGĂTIREA ELEVILOR LA FIZICĂ

Caracterul științific

al prezentării

noțiunilor

Proiectul programei de fizică pentru clasa a XI-a acordă studiului electricității, în total, 128 de ore, dintre care 82 de ore pentru predare și 32 de ore pentru lucrări de laborator. Se urmărește pe de o parte, înarmarea elevilor cu conceptele de bază din domeniul electricității, iar pe de altă parte, familiarizarea lor cu problemele dezvoltării producției de aparatură electrică în țara noastră, cu problemele electrificării țării.

Pentru a asigura un caracter științific prezentării fenomenelor electrice este necesar după părerea noastră să se recurgă la teoria cîmpului electromagnetic, adică să se plece de la ecuațiile lui Maxwell. Așa se procedează și în învățămîntul nostru superior, atât universitar cît și tehnic. Mulți specialiști consideră că numai în modul acesta, adică definind treptat și logic diferitele mărimi care intervin în descrierea fenomenelor electromagnetice și trecînd apoi la stabilirea legăturilor care există între aceste mărimi se poate realiza o tratare științifică a electricității. Acest mod nu poate fi aplicat însă — cel puțin în prezent — în liceu, întrucît elevii acestuia nu studiază, la matematică, sisteme de ecuații vectoriale cu derivate parțiale. Este adevărat că se recurge foarte rar în practică la noțiunile de teoria cîmpului electromagnetic atunci cînd se lucrează cu rețele electrice cu constante concentrate, cum sînt rețelele de distribuție a energiei electrice în orașe, circuitele utilizate în aparatele de radiorecepție etc., și că studiul acestor circuite se poate realiza mult mai simplu, fără a recurge, cel puțin într-o primă etapă, la legile lui Maxwell. Avînd totuși în vedere faptul că singura tratare corectă a problemei pleacă de la o introducere rațională a mărimilor fundamentale, după care se stabilesc legăturile dintre aceste mărimi, credem că ar fi necesar ca și în liceu să se adopte acest mod de tratare.

Trebuie spus încă de la început că, într-o oarecare măsură, proiectul de programă caută să meargă pe linia introducerii corecte a conceptelor fundamentale. Însăși succesiunea capitolelor mari pe care le prevede proiectul — electrostatica, electrocinetica, curentul electric în electrolizi, electromagnetismul, inducția electromagnetică, curentul alternativ, electrificarea — corespunde cerințelor științifice. Într-adevăr, noțiunea care se poate introduce cel mai ușor este noțiunea de sarcină electrică și de cîmp electrostatic. Plecînd de aci, se trece la curentul electric, apoi la acțiunea reciprocă a curenților electrice. În modul acesta se definesc trei dintre mărimile fundamentale, și anume: intensitatea cîmpului electric, intensitatea inducției cîmpului electric, sarcina electrică și intensitatea curentului. Ar fi fost însă necesar să se vorbească și despre densitatea de sarcină și densitatea de curent electric.

Pentru a trece mai departe, la electromagnetism, este necesar ca în prealabil să definim mărimile magnetice corespunzătoare. Trebuie ocolită însă legea lui Cou-

lomb pentru magneți, deoarece nu există poli magnetici izolați. După cum noțiunea de cîmp electric se introduce plecînd de la forța la care este supus un mic corp de probă electricizat, situat în vecinătatea unui alt corp electricizat, tot așa se poate introduce noțiunea de intensitate a inducției magnetice plecînd de la cuplul la care este supusă o spiră parcursă de curent, atunci cînd aceasta este situată într-un cîmp magnetic.

Este necesar

să folosim și limbajul matematic

În general, proiectul de programă prevede studierea tuturor mărimilor fundamentale, în capitolul intitulat „Electromagnetism” introducîndu-se atît intensitatea cîmpului magnetic, cît și intensitatea inducției magnetice. Ar fi bine să se precizeze și legăturile dintre aceste mărimi, singura dificultate mai pronunțată apărînd în cazul legii circuitului magnetic.

De fapt însă, așa cum arătam la început, introducerea corectă a noțiunilor presupune un anumit limbaj matematic, presupune cunoașterea unor noțiuni de analiză vectorială. De exemplu, noțiunea de flux nu poate fi prezentată corect decît cu ajutorul unei integrale de suprafață. În realitate, prezentarea matematică nu este decît o prezentare sintetică, ducînd la o mare economie de efort intelectual și de exprimare. Ocolirea limbajului matematic înseamnă, cel mai des, neformularea anumitor condiții esențiale, admiterea tacită a unor ipoteze etc. Chiar noțiunea de flux corespunde de fapt unei integrale, ca și unor identități vectoriale.

Convingerea noastră profundă este că există posibilitatea de a se preda în clasele IX—XII noțiunile de analiză vectorială necesare, dar nu se va putea trece la aceasta decît după ce se va realiza o reformă corespunzătoare a predării matematicii. Este de altminteri cunoscut faptul că în unele școli experimentale noțiunile de calcul vectorial, teoria grupurilor, teoria grafurilor, ca și alte capitole ale matematicii contemporane se predau în mod curent, fără a se întîmpina nici o dificultate. Dacă elevii cunosc aceste noțiuni de bază, este ușor să se treacă la diferitele aplicații ale electricității.

Disproporții care

trebuie înlăturate

Proiectul programei de fizică pentru clasa a XII-a reală cuprinde trei mari capitole: Noțiuni de electronică — Oscilații și unde electromagnetice (14 ore); Optică (28 ore); Structura substanței (18 ore). Se remarcă de la început o disproporție în repartizarea numărului de ore pe capitole. După părerea noastră, numărul de ore repartizat opticii este prea mare în comparație cu numărul de ore rezervat celorlalte capitole, în special noțiunilor de electronică. Mai just este stabilit numărul de ore — 6 — pentru curentul electric în gaze. Credem însă că și aci s-ar putea ajunge la o sistematizare mai bună a materiei. Astfel, razele catodice au astăzi o importanță relativ mică în comparație, de exemplu, cu tuburile catodice.

Cu totul alta este situația în legătură cu tuburile electronice și semiconductoarele, unde densitatea materiei este foarte mare. Aci nu mai sîntem în prezența unor fenomene relativ simple, cum ar fi efectul mecanic al razelor catodice, ci se întîlnește problema destul de dificilă a triodei funcționînd ca amplificatoare și redresoare. (În paranteză fie spus, ultima chestiune poate lipsi fără a dăuna cu nimic cul-

turii generale a elevilor, de cele mai multe ori redresarea realizîndu-se cu ajutorul diodelor).

Surprinde însă modul cum prezintă proiectul de programă semiconductorii. Se cere ca în numai 4 ore să se trateze problemele privind teoria semiconductoarelor, joncțiunea și proprietățile joncțiunii semiconductoare, transistorii și în plus, să se amintească și de ferite (compoziție, caracteristici, importanța tehnică). Este clar în primul rînd faptul că la ferite nu interesează proprietățile de conducție, astfel încît nu au ce căuta la tema respectivă așa cum e enunțată în programă. Apoi, ele sînt de multe tipuri, dintre care se remarcă în special două — și anume acelea care au o permeabilitate foarte mare și lucrează la semnale mici, utilizîndu-se de exemplu la antenele receptoarelor portative, sau acelea care au un ciclu de histerezis dreptunghiular, utilizîndu-se în calculatoarele electronice. După părerea noastră, se poate aminti de ferite mai degrabă în cadrul cursului de electricitate, fiind suficient să se enunțe proprietățile lor macroscopice, rămîind eventual ca problema feritelor de comutație să fie tratată numai în cursurile universitare.

Sînt de făcut unele observații și în ceea ce privește oscilațiile și undele electromagnetice, pentru care se rezervă 11 ore. În primul rînd aci densitatea materiei este excepțional de mare. Nu se vorbește numai despre oscilații și unde electromagnetice, ci și despre aplicațiile lor, inclusiv radiolocația și mașinile electronice de calcul. Așa cum este structurat în momentul de față cursul de fizică, credem că nu are sens să figureze în programă și tema „Mașinile electronice de calcul”. Dacă am încerca să prezentăm elevilor acest subiect chiar numai prin prisma importanței pe care o au în prezent calculatoarele electronice, nu ne-ar ajunge nici pe departe o oră de curs, cît prevede proiectul. Sîntem profund convinși de faptul că este obligatoriu a acorda calculatoarelor un spațiu mai mare, corespunzător importanței lor.

Un fir

mai logic

în expunere

Credem că, în general, în proiectul de programă s-a mers pe linia amestecării nejustificate a unor noțiuni diferite, și anume a oscilațiilor electrice și a undelor electromagnetice. Lăsînd la o parte faptul că timpul rezervat fiecărei probleme în parte este foarte redus, considerăm că din punct de vedere metodologic ar trebui respectată următoarea succesiune logică: circuitul oscilant, oscilațiile amortizate, oscilații neamortizate, rezonanțe, oscilatoare cu triodă.

Se ridică o serie de probleme și în legătură cu undele electromagnetice. Este greșit să se creadă că sîntem în prezența cîmpului electromagnetic numai în cazul acestor unde. Noțiunea de cîmp electromagnetic, ca și aceea de unde electromagnetice, ar trebui introdusă de fapt în cadrul cursului de electricitate. Cît despre propagarea undelor electromagnetice și antenă, cum ne putem aștepta ca elevii să le înțeleagă atunci cînd aceste chestiuni figurează în proiectul de programă ca niște subpuncte, deși se știe că pentru înțelegerea lor este necesar un bagaj de cunoștințe matematice superioare foarte dezvoltat. Pentru informarea generală, menționăm că la Institutul politehnic „Gheorghe Gheorghiu-Dej” din București cursul de „Antene și propagare” are la dispoziție 90 de ore de predare, și chiar în aceste condiții nu se pot ataca decît numai unele din problemele fundamentale ale antenelor și propagării undelor.

În ceea ce privește demonstrațiile prevăzute pentru această parte a cursului, credem că autorii proiectului de programă au fost mult prea optimiști atunci cînd au

prevăzut efectuarea în fața elevilor a unor demonstrații privind microundele, fără să țină seama de posibilitățile materiale existente.

Trecînd la partea a doua a proiectului — Optica — constatăm, cum am mai arătat, că aci timpul este acordat cu mare larghețată în comparație cu capitolul precedent. Considerăm că în acest capitol s-ar putea introduce o temă referitoare la principiul lui Fermat — chestiune extrem de importantă și care poate fi expusă cu mijloacele algebrei elementare. Credem însă că nu are sens, la optică, studierea temei „Privire generală asupra undelor electromagnetice”. Această problemă trebuie privită într-un context mai general și ne întrebăm chiar dacă nu ar fi logic ca optica să fie tratată separat de electricitate. În fond, aceasta corespunde chiar și dezvoltării istorice a științei: optica, în special cea geometrică, s-a dezvoltat independent — și în orice caz înainte — de teoria cîmpului electromagnetic.

În general credem că trebuie să se adopte punctul de vedere conform căruia materia trebuie predată astfel încît să se țină seama în primul rînd de informarea matematică a elevilor, și de asemenea, în egală măsură, de succesiunea logică a lucrurilor.

Pentru optica fonică sînt rezervate 7 ore. În această parte a cursului, însă, lucrurile sînt amestecate într-un mod ciudat, în cadrul aceluiași punct figurînd laolaltă presiunea luminii, relația reciprocă dintre masă și energie și noțiuni elementare de teoria relativității, totul fiind încadrat între efectul fotoelectric în semiconductoare (inclusiv aplicațiile) și lumina ca fenomen ondulatoriu și corpuscular. Desigur că este greu să se stabilească o succesiune liniară în expunerea diferitelor ramuri ale fizicii, care se interpenetrează și se dezvoltă ramificat. Dar în nici un caz nu se înțelege de ce presiunea luminii apare laolaltă cu teoria relativității: presiunea luminii e un fenomen perfect explicabil în cadrul unei teorii nerelativiste. Este evident că problema celor două aspecte ale luminii este foarte importantă. Programa ar trebui însă astfel alcătuită, încît să se poată urmări un fir logic în expunerea diferitelor subiecte.

Trecînd la ultima parte a proiectului de programă, aceea privind structura substanței, remarcăm în primul rînd că cele trei ore rezervate teoriei atomo-moleculare sînt prea numeroase, întrucît elevii o cunosc încă din cursul de chimie din clasa a IX-a. În schimb considerăm că se acordă prea puțin timp pentru studiul particulelor elementare.

Privînd în ansamblu proiectul programei cursului de fizică pentru clasa a XII-a reală, constatăm că el nu satisface cîteva reguli elementare. În primul rînd, nu apare o dozare proporțională a materiei pe diferitele capitole. În al doilea rînd, problemele majore ale fizicii teoretice — de exemplu teoria relativității — sau ale tehnicii — de exemplu calculatoarele electronice — sînt tratate minimalizat, unele capitole importante ale tehnicii contemporane — de exemplu televiziunea — lipsesc complet. Nu se prezintă de loc nici problema spectrului undelor electromagnetice în ansamblul său. În schimb, sînt prevăzute chestiuni care ar putea lipsi: feritele, coarctarea abraziunilor etc.

În unele cazuri, cum este de exemplu pentru fuziunea nucleară, nu se dă nici o indicație asupra materiei care trebuie tratată, iar pentru unele demonstrații și lucrări de laborator se dau indicații necerșite (de exemplu, se cere determinarea microundelor întreținute și determinarea lungimii de undă).

După părerea noastră proiectul de programă marchează un progres în predarea fizicii. Pentru ca viitoarea programă să corespundă întru totul cerințelor, pentru a pune de acord succesiunea predării fizicii cu succesiunea predării matematicii și chimiei, este necesar ca proiectul să fie discutat cît mai larg, iar la discuții să participe atît profesorii, cît și specialiștii.

Prof. univ. EDMOND NICOLAU

Pornind de la analiza compunerilor

La formarea deprinderilor de exprimare corectă orală și scrisă contribuie, într-o anumită măsură, fiecare obiect de învățământ. Locul principal îl ocupă însă, în această direcție, lecțiile de limba și literatura română.

Pentru a stabili în mod cât mai sistematic măsurile ce trebuie luate în scopul îmbunătățirii exprimării elevilor am căutat întâi să cunoșc cât mai bine cauzele greșelilor pe care le fac ei. Am pornit, în această privință, deosebi de la analiza compunerilor efectuate de elevi. Mi-am dat seama că exprimarea confuză, întâlnită frecvent în unele lucrări, se datorește de cele mai multe ori sărăciei de idei — atât în compunerile libere sau după tablouri, cât mai ales în cele de sinteză, de analiză literară și de caracterizări de personaje. Expunerea este în acest caz confuză pentru că însăși cunoașterea conținutului temei respective este confuză. Exprimarea neclară se datorește în multe cazuri, paradoxal, și dorinței elevilor de a fi cit mai bine înțeleși. De aceea fac repetiții, prelungesc inutil frazele și ajung la un rezultat exact invers decât cel dorit. Alteori, formulările incorecte au drept cauză superficialitatea în relatere sau graba în expunere.

În legătură cu aceasta se ridică problema dacă e bine să-i îndrumăm pe elevi de la început spre fraze ample, complicate. În publicațiile de specialitate nu se poate spune că e bine să-i îndrumăm pe elevi de la început spre fraze ample, complicate. În publicațiile de specialitate nu se poate spune că e bine să-i îndrumăm pe elevi de la început spre fraze ample, complicate. În publicațiile de specialitate nu se poate spune că e bine să-i îndrumăm pe elevi de la început spre fraze ample, complicate.

O altă cauză a exprimării confuze este necunoașterea sau cunoașterea parțială a sensului anumitor cuvinte, chiar a unor cuvinte care fac parte din vocabularul activ al elevilor. Într-o lucrare a unui elev din clasa a VI-a, de exemplu, am întâlnit următoarea formulare: „Deosebirea dintre viața copiilor din trecut și viața copiilor de azi e foarte deosebită”. După ce am explicat în ce constă aici greșala de stil, am căutat să-mi dau seama cum s-a ajuns la ea. Am descoperit atunci că elevul respectiv nu cunoștea suficient sensurile cuvintelor „deosebirea” și „deosebit”. Pentru a remedia această lipsă, am antrenat elevii în lămurirea acestor sensuri. Ei au arătat că ideea din propoziția respectivă ar fi putut fi formulată în mai multe feluri, ca de exemplu: „Deosebirea dintre viața copiilor din trecut și viața copiilor de acum este foarte mare”, „Viața copiilor de acum este cu totul deosebită față de viața copiilor din trecut” etc. Socotesc că în general un procedeu eficient pentru formarea deprinderilor de exprimare corectă este și acela de a reface propozițiile sau frazele incorecte cu concursul larg al tuturor elevilor din clasă, nu însă înainte de a fi solicitat insistent, întâi, elevul în cauză. În același timp, ținând seama că exprimarea corectă înseamnă și însușirea unui vocabular cit mai bogat, întrebuițat conform regulilor gramaticale, provoac în clasă în mod frecvent discuții pentru a reliefa sensul cuvintelor mai puțin cunoscute. O atenție deosebită dau cuvintelor care îi induc în eroare pe elevi pentru că au un sens aparent cunoscut, fie prin-

tr-un complex sonor asemănător cu al altui cuvânt, cunoscut. Analiza greșelilor tipice în exprimare relevă și anumite inconsecvențe, cum ar fi introducerea pronumelui de persoana I în povestiri la persoana a III-a, introducerea conjuncției „că” înaintea vorbirii directe etc. (De exemplu: „El zice că ce faci tu acolo”). Apoi, cu toate că în limba română nu există o ordine strictă a cuvintelor în propoziție, sint toți cazuri când elevii fac greșeli de construcție, ceea ce duce la o totală lipsă de claritate. (De exemplu: „A plecat ieri de acasă fără să ne spună Petre”). În ce privește construcția frazei, se observă în coordonare fie acumulări de coordonare, fie coordonarea cu conjuncții în locul alăturării, mai potrivită în cazul respectiv. Anacolutul este de asemenea una din greșelile frecvente (De exemplu: „Eu, fiind am văzut că nu mai pot ieși din pădure, mi s-a făcut frică”). În fraze mai lungi, anacolitul, combinat cu folosirea unor conjuncții neadecvate, duce la adevărate „modele” de proximitate și obscuritate.

Pentru a remedia greșelile de acest fel stăruim mult asupra analizei gramaticale pe texte și acord o mare atenție corectării fiecărei fraze greșit formulate de elevi, întrucât consider că a corecta greșelile de gramatică înseamnă, de fapt, a corecta greșelile de gândire care le stau la bază.

În egală măsură contribuie la însușirea deprinderilor de exprimare corectă diferitele forme de activitate la limba română: lecturile facultative, deprinderea elevilor de a lucra cu Indreptarul ortografic, ortoepic și de punctuație etc. De exemplu, pentru a-i deprinde pe elevi să lucreze cu Indreptarul ortografic, le cer să extragă cuvintele cu sufixul **ean** (ieșean, mureșean, clujean), sau cuvinte care încep cu prefixele **des** sau **dez** (de exemplu descăzut, descifra, (a) desceleia, (a) descoase, (a) descoji, (a) descuraja, (a) despleti etc. (a) dezveli, (a) dezvoltă, (a) dezbate, (a) dezbină, (a) dezvoltă, (a) dezmetici ș.a.m.d. Astfel de exerciții consolidează cunoștințele elevilor în ce privește transformarea prefixului **des** în **dez** la

cuvinte care încep cu b.d.g.v, m.n.l.r, sau cu o vocală. Alteori le cer să treacă în carnetele-vocabular cuvinte care se scriu în două feluri — unit sau separat — după principiul sintactic (de exemplu, odată și o dată, bună-cuviință, bunăstare, bună-credință, bunăvoință etc.

O atenție deosebită dau exercițiilor de formare a deprinderilor de a întrebuiți corect semnele de punctuație. În acest scop folosesc analiza sintactică a propoziției și a frazei, ca și exercițiile de dictare. Aleg pentru dictare, pe care o folosesc în general pentru întărirea deprinderilor de scriere corectă, texte cuprinzând ortograme de un anumit tip, care constituie cauza unor erori în exprimarea scrisă a elevilor. Uneori, dictările sînt precedate de expunerea teoretică a anumitor cazuri ortografice și a anumitor forme de exprimare pe care elevii urmează apoi să le aplice practic. Folosesc și dictări selective: citesc un text o dată sau, dacă e mai întins, de două ori. Cer apoi elevilor să scrie numai anumite părți din text, cuprinzând cuvintele care comportă anumite dificultăți în scriere. Alteori propun elevilor să selecționeze ei înșiși cuvintele sau expresiile ce urmează a fi scrise. Efectuez cu elevii și dictări creatoare: citesc textul, apoi le cer să-i dezvolte fie prin introducerea unor cuvinte și expresii indicate, fie prin schimbarea modurilor, timpurilor, persoanei, fie prin trecerea de la vorbirea directă la vorbirea indirectă.

În toate aceste exerciții insist pe linia formării deprinderilor de autocontrol cu ajutorul manualului de gramatică și al Indreptarului ortografic, ortoepic și de punctuație. Am observat că, în timp ce unele greșeli înregistrate în lucrările elevilor se fac pentru că ei nu cunosc încă anumite reguli, altele se datoresc încălcării unor reguli cunoscute. De aceea, o preocupare continuă pentru formarea deprinderilor de exprimare corectă este alegerea exercițiilor potrivite, care să-i pună pe elevi în situația de a gândi, de a se autocontrola.

Prof. GH. BURCESCU

O succesiune mai logică

Pregătirea lecțiilor de mecanică — în anul acesta în mod deosebit de lucru profesorilor care predau fizica la clasa a IX-a, întrucât au de-a face cu un manual nou și deci sînt puși pentru prima dată în situația de a degaja unele obstacole pe care le cuprinde acesta. De exemplu, manualul nu formulează legea conservării impulsului, ci dă doar expresia ei matematică — și aceasta cu inconsecvență: fiind sub formă vectorială, fiind sub formă scalară — iar multe probleme sînt fie prost enunțate, fie prost plasate, fie incorect rezolvate. (Un singur exemplu: la problema nr. 1 de la pagina 62 se indică drept răspuns o masă de 20 de kg., fiind în realitate vorba de 10 kg. Pentru a obține rezultatul din carte trebuie să consimți la săvîrșirea unei greșeli de fond, folosind în locul vitezei momentane, logic indicată, viteza mijlocie). Așa sînd lucrurile, profesorul Iunian Chelu de la Liceul nr. 1 din Giurgiu și-a propus să trateze unele probleme din curs în mod diferit față de manual. Considerind că manualul plasează în mod nejudicios capitolul „Statică”, separînd aspectul energetic de legile dinamicii și distrugînd astfel unitatea dinamicii, el a hotărît să distribuie în alt mod capitolele de mecanică. Drept urmare după ultima temă predată în cadrul săptămîinii în curs — „Frecarea și legile ei”, va trece săptămîina viitoare la tema „Energia mecanică”, amînînd studiul staticii. Pentru a asigura legătura dintre tema „Energia mecanică” prof. Chelu și-a propus să introducă noțiunea de lucru mecanic motor și rezistent folosind ca exemplu însuși lucrul mecanic al forței de frecare. El va arăta elevilor că în general lucrul mecanic se efectuează împotriva frecării, ceea ce va face ca această succesiune a predării să le apară logică, firească.

În plus apropierea capitolului „Energia mecanică” de cinematică și de legile dinamicii oferă posibilitatea unei rezolvări mai puțin artificiale a unor probleme prost plasate în manual. De exemplu problema nr.3 de la pag. 139 folosește noțiunea de coeficient de frecare la un interval de circa 10 pagini de tema frecării. Manualul prezintă destul de des probleme a căror rezolvare rațională presupune cunoștințe ce urmează abia să fie predate.

O problemă care provoacă greutate în predare o constituie și modul în care sînt definite în manual mărimile fizice din temă „Energia mecanică”. Noțiunea de energie este prezentată defectiv și neglijîndu-se legătura dintre sistemul de referință și valoarea energiei. Apoi, din felul cum este formulată definiția energiei, se lasă a se înțelege că ea ar fi valabilă pentru energia în general și nu doar pentru forma mecanică a energiei în special. Dar conținutul definiției citate este criticabil și din alt punct de vedere: pe de o parte energia este definită drept capacitatea corpului de a produce lucru mecanic, iar pe de altă parte lucrul mecanic însuși este prezentat ca o variație a energiei.

Căutînd să rezolve această contradicție prof. Chelu își propune să definească energia ca fiind măsura mișcării, iar lucrul mecanic ca o formă de transmitere a energiei, evident măsurabil prin variația acesteia. De asemenea atunci cînd va vorbi elevii despre energia potențială va avea în evidență faptul că energia potențială nu aparține corpului, așa cum scrie în manual la problema 132, ci sistemului de corpuri.

Cît despre tema „Mașini simple” prof. Chelu este de părere că ea nu-și are rațiunea proprie în cursul de fizică pentru că ea ci ar trebui restrînsă și tratată în cadrul dinamicii, parțial în cadrul staticii. Astfel în cadrul studiului dinamicii s-ar putea calcula lucrul mecanic al forțelor la mașinile simple și s-ar putea cerceta condițiile de echilibru cu ajutorul legii conservării energiei. Aceste două chestiuni s-ar putea prezenta sub formă unor probleme aplicative la legea conservării energiei, nefiind necesar ca această lege să se demonstreze de fiecare dată și pentru fiecare mașină simplă.

În cadrul staticii, după capitolul referitor la compunerea forțelor paralele s-ar putea da probleme legate de pirghii. De asemenea, planul inclinat ar putea fi folosit în studiul descompunerii forțelor după direcții concurențe după cum de altfel tangențiale procedeau și manualul (pag. 9; fig. 57). La rîndul său surubul s-ar putea fi tratat la tema „Cuperea de forțe”, unde este și prezentat (pag. 112) din păcate fără a se preciza însă esența fizică a exemplului prezentat.

Prof. ȘTEFAN FATULESCU

Nu numai teoretic, ci și practic

Alături de alte discipline de învățământ, geologia aduce o valoroasă contribuție la formarea concepției științifice, evoluționiste a elevilor, ajutîndu-i să înțeleagă unele teme de biologie generală, cum sînt: „Dovezi în sprijinul teoriei evoluției furnizate de diferite ramuri ale biologiei”, „Origena și evoluția diferitelor grupe de metazoare și metafite în decursul erelor geologice” etc. În general, lecțiile de geologie ce se predau la clasa a XI-a oferă un minunat prilej de a explica cauzele evoluției viețuitoarelor în decursul erelor geologice, originea comună a diferitelor grupe de viețuitoare, cauzele și modul de răspîndire a acestora pe suprafața Pămîntului, precum și modul de formare a diferitelor roci.

Din aceste considerente acord toată atenția desfășurării la un nivel cât mai ridicat a lecțiilor de geologie, nu numai din punct de vedere teoretic, dar și practic. În acest scop am căutat să achiziționez, cu sprijinul elevilor și al părinților, minerale, roci și fosile care să fie prezentate în cadrul lecțiilor. Consider însă că nu este suficientă simpla prezentare a acestor exponate, oricît de bune ar fi ele și oricît de bine le-ar în-

tui elevii, ci este necesar ca ei înșiși să recunoască mineralele, rocile și fosilele.

La studiul petrografiei le-am prezentat elevilor diferite roci, iar cu prilejul verificării cunoștințelor din acest capitol le-am cerut să le recunoască, să specifice mineralele componente, să arate proprietățile fizice și chimice ale acestora. Așa, de exemplu, la lecția cu tema „Rocile magmatice”, elevii au fost solicitați să recunoască mineralele componente din rocile cu structură holocristalină, să precizeze sistemele în care cristalizează, luciul, duritatea unora din ele etc. De fiecare dată, la verificarea cunoștințelor fac cu elevii o probă practică de recunoaștere a mineralelor și rocilor studiate în lecțiile anterioare.

La studierea temei „Acaustobiolite” am prezentat elevilor numeroase exponate din cadrul regiunii și al raionului, cum sînt: calcarele cu gasteropode (Actacornella) de la Vidra — Munții Apuseni, calcarele cu Nummulites din dealurile Glodului și Ilenzii, calcarele cu gasteropode (Pleurotomaria) din cariera de calcar de la Răstoci, calcarele coraligene din Dealul Cozii, conglomeratele cu

briozoare, tuburi de viermi, lame-branhiate și gasteropode de la Hășmașul Ciceului, calcarele fosilifere din Cheile Babii și altele. Am căutat ca studierea acestei teme să lămurească elevilor și condițiile în care s-au format tipurile respective de roci.

În cadrul lecțiilor de geologie istorică voi pune un accent deosebit pe studierea și cunoașterea fosilelor caracteristice diferitelor perioade geologice, cit și pe timpul cînd au apărut diferitele grupe de plante și animale.

Pentru studierea vieții din era neozoică voi rezerva un număr corespunzător de ore în care elevii să poată recunoaște bogata floră și faună fosilă a raionului și a regiunii. Așa, bunăoară, îi voi familiariza cu câteva specii din flora neozoică din cuiburile fosilifere de la Beclean și Spermezeu, cu fauna de briozoare și muște din „stratele de Hoia” — Cluj, cu fauna de muște din jurul Ilenzii, din depozitele de la Letca-Lozna, cu cele din Dealul Cigleanului-Jibou, cu fauna sarmatiană din Dealul Bichihigi-Beclean etc. Voi prezenta de asemenea fragmentele de fildeș și molarul de mamut (Elephas primigenius) găsite la Săsmar (raionul

Năsăud) și Singeorzul Nou (raionul Bistrița), însoțindu-le de aplicații corespunzătoare și de material ilustrativ din expoziția „Originea și evoluția omului”, pentru a crea în mintea elevilor o imagine clară despre viața din perioada cuaternară. O mare atenție îi voi da antrenării elevilor în studierea și observarea constituției petrografice a ținutului raional, colectării și recunoașterii unor forme fosile din cariera raionului, pentru a le întări cunoștințele în ce privește evoluția viețuitoarelor. Prezîntîndu-le un număr mai mare de exemplare din aceeași specie — de exemplu ostreide, pectenide (Chlamys), Tritella, Cerithium și altele — voi orienta spre observarea fenomenului variabilității caracteristice nu numai viețuitoarelor actuale, ci și celor fosile.

În toate lecțiile de geologie istorică voi scoate în evidență rolul selecției naturale în păstrarea formelor mai perfecționate, bine adaptate la condițiile schimbătoare de mediu, pentru a le fiile de geologie să-și dea din plin aportul la convingerea elevilor asupra evoluției viețuitoarelor.

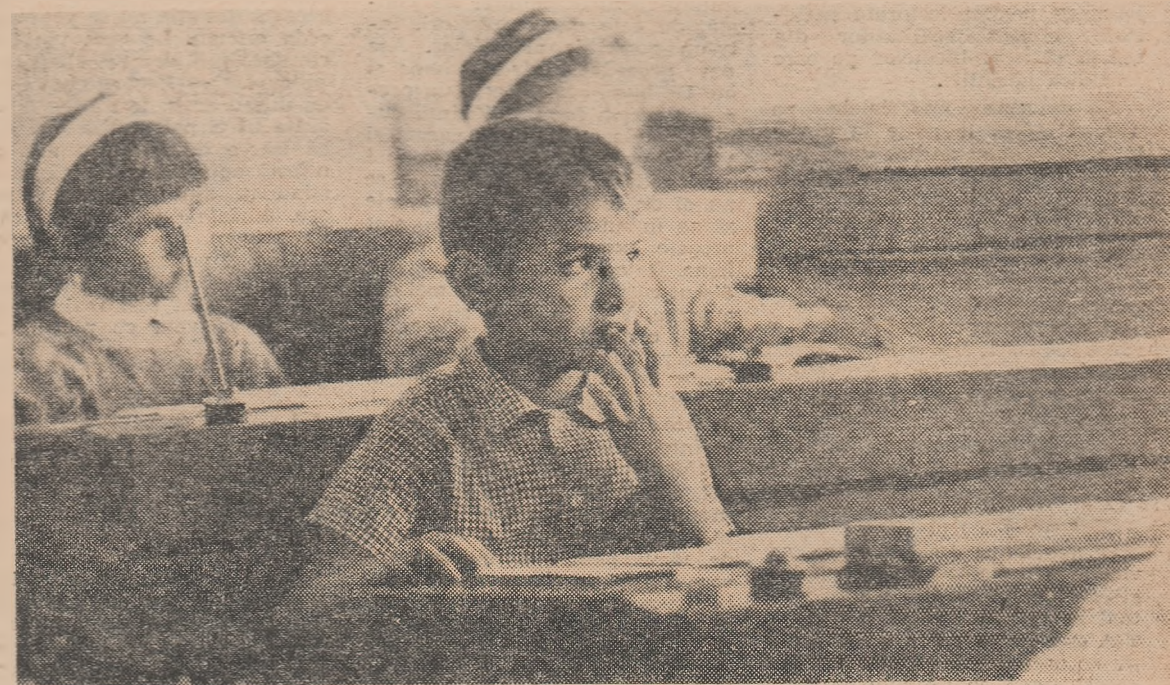
Prof. GHEORGHE ISA
Liceul nr. 2, Dej

Criterionii pentru stabilirea temelor

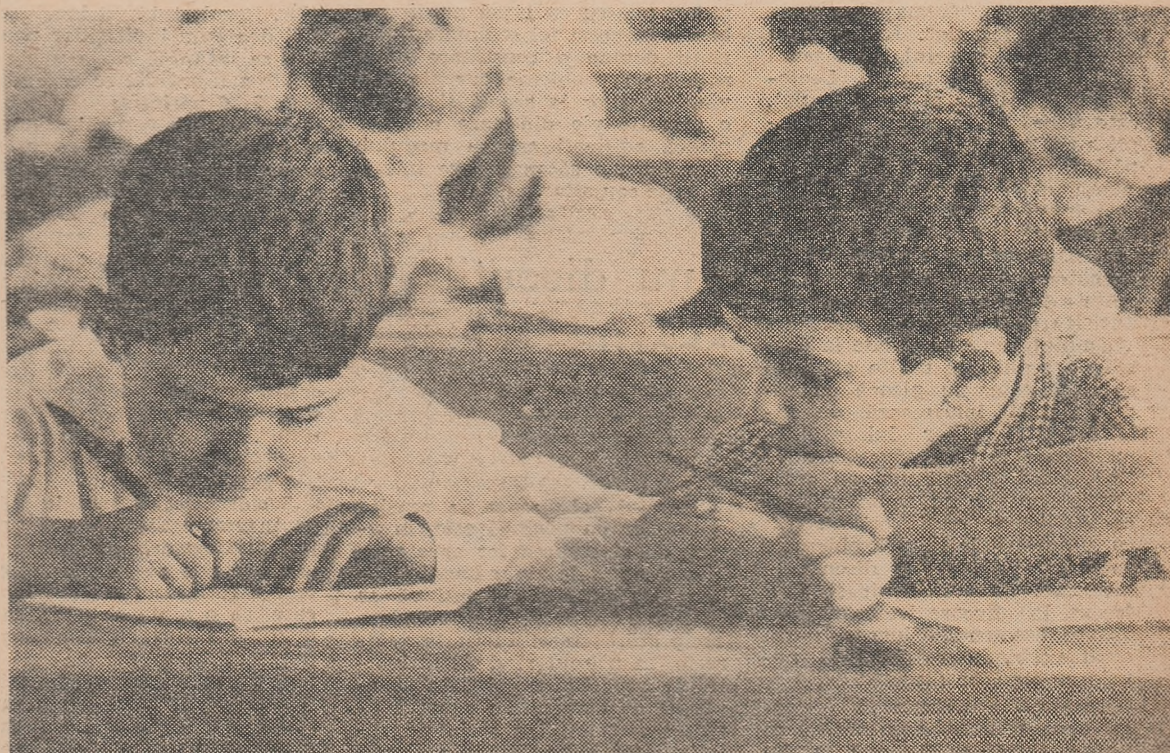
ÎN CLASA I

Descinși parcă din Liliput, fermecători, sensibili, inocenți, abia angajați într-o fragilă disciplină școlară, piticii elevi ai clasei I obligă la o fină abilitate pedagogică. Dacă întrebarea este precisă, simplă, degajată, firească, dacă e însoțită, aproape obligatoriu de acel suris care o face întotdeauna pe învățătoare cât de îndrăgita atunci... ei, atunci toate „lumea” înțelege. Nici nu s-a terminat bine întrebarea și unii își și prind școlul și ar vrea să înjunghie repede, repede mîna cu acel atut învățat „spune etc!”

Dar dacă întrebarea e confuză, dacă tovarăsa învățătoare și-a pierdut răbdarea și s-a răstit puțin, în clasă se lasă liniște și parcă pe undeva plutește o primejdie, ca în basmele cu zmei. Spunem doar că liliputanii sînt teribil de sensibili....

Unul, singur între toți, n-a priceput cam ce ar trebui să scrie. Și cum nu prea știe bine de unde ar putea afla, încearcă să se descurce pe furis, căutînd răspuns în caietul colegului de bancă. Atenție, tovarăsa învățătoare!

Intrucît deprinderea cititului constituie în bună măsură rezultatul unor exerciții sistematice de citire, efectuate independent, este evident rolul temelor pentru acasă în formarea acestei deprinderi. Cei mai mulți învățători urmăresc ca temele ce se dau pentru acasă să-i conducă pe elevi la formarea unor temenice deprinderi de citire și, ca atare, ei acordă ponderea cuvenită exercițiilor de citire propriu-zisă, ca și exercițiilor auxiliare menite să ducă la perfecționarea ei (extragerea ideilor — sau a ideii — esențiale din textul respectiv, răspunsuri la întrebările de la sfîrșitul textului — în scris sau oral — extragerea cuvintelor și a expresiilor întîlnite de copii pentru prima dată, reproducerea orală, în urma citirii atente, a conținutului textului citit etc.) De asemenea, avînd în vedere că scrisul nu ocupă un loc special în planul de învățămînt decît în clasa I, în perioada abecedară, și că, ulterior exercițiile de scris se efectuează doar în cadrul lecțiilor de limba română, numeroși învățători cer elevilor să facă acasă teme care contribuie atît la realizarea sarcinilor predării citirii, cit și a scrierii.

Mai există — și destul de frecvent — cazuri în care se fixează drept temă pentru acasă la citire fie copierea în mod invariabil a unei părți din lecția de citire sau chiar lecția în întregime (mai ales în cazul poeziilor), fie răspunsuri în scris la întrebările formulate la sfîrșitul lecțiilor, fie ambele forme concomitent. Nu o dată volumul unor astfel de teme scrise este foarte mare, supraincercîndu-i pe copii. Dar cu toate că elevii — mai ales cei din clasele I și a II-a — consumă mult timp și energie pentru efectuarea lor, efortul depus nu este îndreptat în direcția formării deprinderilor de citire. În fapt, efectuarea temelor pentru acasă la citire se limitează de multe ori la exerciții de scriere, fără a constitui și un mijloc de exercsare pentru deprinderea cititului. De asemenea, elevii își formează convingerea greșită că temele pentru acasă se limitează la cele scrise, ceea ce duce la însușirea unui stil defectuos de muncă intelectuală.

O problemă deosebită se ridică în cazul cînd prin temele pentru acasă elevii sînt solicitați să răspundă la întrebări în legătură cu textul citit. Astfel de teme sînt foarte indicate, intrucît formularea răspunsurilor în mod independent stimulează, atunci cînd întrebările au un caracter generalizator, activitatea de gîndire a elevilor și îi orientează în același timp în munca individuală cu manualul, conducîndu-i spre sesizarea esențialului din lecțiile de citire. Cu atît mai mult se cere spirit de discernămint și orientare metodică în utilizarea acestui gen de teme. Este recomandabil să se formuleze întrebări asemănătoare cu cele care au fost rezolvate și în clasă, fie în munca directă cu învățătorul, deci oral, fie ca activitate independentă efectuată în timpul lecției. De asemenea, ele se cer selectate (unele ca teme orale, altele ca teme scrise) potrivit specificului și gradului lor de dificultate, precum și particularităților cla-

sei. Se știe că exprimarea în scris a răspunsurilor la întrebări constituie, în special pentru elevii din primele clase, o activitate mult mai dificilă. De aceea nu toate întrebările de la sfîrșitul lecției de citire sînt potrivite pentru a fi date ca teme scrise.

Mulți învățători aleg pentru temele scrise întrebările care cer un răspuns mai concis, cele care cer relații mai ample fiind rezervate pentru examinarea orală. De exemplu, cele două întrebări de la sfîrșitul lecției „Căprița și ciopojeleu” din manualul de citire pentru clasa a II-a cer să se arate ce e adevărat și ce e neadevărat în această poveste și să se descrie înfățișarea caprei. Întrebările sînt bine formulate și solicită un efort de gîndire din partea elevilor. Dar ele cer răspunsuri ample, analitice. De aceea la aceste întrebări sînt de preferat răspunsurile orale, nu cele scrise.

Este necesară deci o atență selecționare a întrebărilor care urmează să constituie obiectul temelor scrise și orale. Folosim acest prilej pentru a preciza și faptul că este inutil să se ceară elevilor să copieze, alături de răspunsuri, și întrebările din manual, deoarece acesta este o activitate mecanică și nu face altceva decît să-i supraincercce.

Dimensiunea unora din lecțiile de citire întîlnite în manuale — mai ales a celor cu conținut literar — obligă la predarea lor în două ore. Cum se stabilesc, în astfel de cazuri, temele pentru acasă? Experiența multor învățători demonstrează că aceste lecții trebuie să fie astfel eșalonate încît în prima oră să aibă loc convorbirea pregătitoare și citirea integrală a lecției urmată de scurte discuții asupra conținutului ei, rămîind ca în ora următoare să se efectueze analiza fragmentelor, să se stabilească ideile principale etc. În nici un caz, în asemenea situații, nu este recomandabil să se împartă lecția în două părți care să fie predate separat în decurs de două ore, deoarece elevii trebuie să-și facă de la început o idee generală, unitară cu privire la conținutul întregii bucăți. Ca atare, în cazul unor asemenea lecții este firesc să se pornească, în stabilirea temelor, de la conținutul activității și obiectivele urmărite în fiecare oră. După prima oră li s-ar putea da elevilor drept temă citirea integrală a lecției respective, cu recomandarea de a reține ideea de bază și succesiunea faptelor cuprinse în ea. Aceasta îi va ajuta, în lecția următoare, la analiza fragmentelor și la extragerea ideilor principale. După ora a doua tema poate să constea fie în citirea lecției și extragerea ideilor principale, fie în răspunsuri la întrebări, oral sau în scris.

Efectuarea celor mai multe din temele amintite vizează în special realizarea caracterului conștient al citirii. Elevii trebuie să fie cit mai frecvent puși în situația de a demonstra că au înțeles conținutul lecțiilor și au putut delimita elementele lui esențiale. Nu trebuie pierdute din vedere, însă, nici celelalte calități ale citirii, corectitudinea și expresivitatea în special, care pot fi dobîndite numai prin exerciții sistematice de citire.

ION ȘERDEANU

PĂRINȚII

(Urmare din pag 1)

Numeroase cadre didactice cu care am discutat au ajuns la concluzia că procedeul acesta, de a lua de-a gata materiale din afara școlii, scade mult eficiența lectoratelor. „Personal, ne-a mărturisit profesoara Mariana Vasilescu, nu m-am putut niciodată folosi de materialele primite de la C.R.C.S. Chiar dacă le „asezonam” cu elemente concrete, acestea păreau lipite. Materialele abundau în generalități. Se întâmplă uneori ca aceste materiale să nu aibă nici o legătură cu problemele școlii, să trateze diverse probleme generale — de exemplu, despre zborurile în Cosmos, despre unele realizări în domeniul culturii etc. Nimeni nu contestă că și acestea sînt lucruri importante, care trebuie știute. Există însă numeroase alte forme care permit informarea oamenilor muncii. Lectoratul are altă menire, are un scop foarte precis: să-i ajute pe părinți în rezolvarea problemelor pe care le pune educarea copiilor lor.”

Părerea generală — și, considerăm, cea mai justă — este că puțin matematica pentru lectorate cît și materialele să se elaboreze în școală.

„Ar fi bine, ne-a spus prof. Doina Tîrea, directoarea Liceului nr. 34 din București, ca în fiecare școală să se formeze colective alcătuite din cei mai buni profesori și diriginți, care să elaboreze pentru lectorate materiale pe baza realităților din școală și a problemelor pe care le ridică părinții.”

Cît privește materialele pe care C.R.C.S. le pune la dispoziție, ele pot constitui, după părerea tovarășului Nicolae Mihalcea, directorul Școlii generale din comuna Săftica, raionul Râcari, numai un ghid.

Aceeași temă, dezbătută în același mod ?

O deficiență serioasă care se ridică în organizarea lectoratelor și care derivă tot din modul formal în care se alcătuiește tematica este aceea că în general ele nu se organizează diferențiat. Aceeași temă se dezbate în același mod pentru toți părinții, indiferent de vîrsta copiilor lor, de clasa în care sînt.

Am asistat nu de mult la un lectorat. În sală erau circa 300 de părinți, care aveau copii în toate clasele. Tema „Legătura școlii cu familia”. Insuși titlul este cu totul general, nu vizează nici o problemă anume. Lectorul, un profesor al școlii, a dat, este adevărat, numeroase exemple care dovedeau necesitatea ca părinții să colaboreze în permanență cu școala. Dar de acest lucru părinții erau conștienți de multă vreme. Alțeva așteptau. Tovarășul Marin Matei, turnător la Uzinele Vulcan și părinte a doi elevi mari, ne-a mărturisit că vine la lectorat din obișnuința de a răspunde la chemările școlii. De multe ori însă se plictisește, nu pleacă cu nimic nou. Îl interesează, dat fiind vîrsta copiilor lui, problemele care privesc educația adolescenților. „Copiii mei au crescut, a spus el, au acum probleme noi și de multe ori nu știu ce sfaturi să le dau. Problemele astea aș vrea să se discute la lectorate. Am tot venit și anul trecut, la fiecare lectorat, dar despre asemenea lucruri n-am auzit vorbindu-se. Și tare nevoie ar fi să se discute.”

Lectoratele trebuie să se organizeze diferențiat nu pentru că unii părinți ar fi mai puțin maturi, ci pentru că problemele sînt diferite, particularitățile educației copiilor diferă după vîrstă. „Este bine — arăta învățătoarea emerită Eliza Paveliu

— ca lectoratele să se organizeze pe clase. De asemenea, aș propune să se organizeze, cu sprijinul unor cercetători din domeniul pedagogiei și psihologiei, un studiu asupra tematicii care ar trebui discutate cu părinții pe grupuri de clase, în diferite tipuri de școli, la oraș și la sat. Aceste colective, orientindu-se după criterii științifice, ar putea face școlilor recomandări de teme bazate pe specificul fiecărei grupe de vîrstă, în funcție de particularitățile de vîrstă, de sex, de etapele muncii școlare, de cerințele unei anumite perioade din viața școlii.”

Consultări curente...

Ca și lectoratul, ședința cu părinții pe clasă este o formă utilă de muncă a dirigințelii cu părinții. Cu condiția ca ea să fie bine organizată, să aibă un scop precis: rezolvarea operativă a unor probleme curente izvorite din viața clasei.

Ce se discută însă la unele ședințe cu părinții pe clasă? Iată ce ne-a spus profesoara Marghit Dascălu de la Școala generală nr. 73 din Capitală.

„În mod obișnuit, ședințele sînt o anexă a lectoratului. După ce se discută o temă de educație părinții mai sînt reținuți cîteva minute pentru ședință. Ea constă, de cele mai multe ori, într-un pomelnic al notelor. Așa am procedat într-o vreme și eu. De bună seamă, este un procedeu greșit, formal. Părinții cunosc notele copiilor din carnet și vin la noi nu pentru a le mai auzi o dată, ci pentru a afla ce au ei de făcut pentru ca notele să se îmbunătățească dacă sînt proaste, pentru ca să fie mereu bune. De aceea, mi-am propus să discut cu părinții elevilor mei din clasa a V-a, la care sînt dirigință, o serie de probleme concrete pe care le pun cerințele curente, de zi cu zi, ale muncii în această clasă. În primul rînd, despre formarea stilului de muncă intelectuală — cerință care stă în fața tuturor elevilor mei. Apoi, constatînd că unii din ei nu învață cu plăcere la unele obiecte, voi arăta părinților ce au ei de făcut pentru a înlătura această situație (firește, am vorbit despre aceasta și cu profesorii care predau obiectele respective). La loc larg, la ședințele pe clasă, și problemelor pe care le aduc în discuție părinții. Unii arată că fiii lor se joacă prea mult, neglijînd lecțiile. Alții vor să știe ce filme, ce cărți să recomande copiilor. Alții întreabă cum să dozeze învățătura, joaca, treburile casnice și odihna copiilor, pentru ca ei să nu fie obosiți. În acest fel ședința cu părinții devine o consultare operativă pe probleme curente ale vieții copiilor la școală și acasă, o discuție vie din care părinții pieacă edificată asupra modului cum trebuie să procedeze într-o situație sau alta.”

...nu discuții obositoare și jenante

Secretul cel mare în reușita ședințelor cu părinții este, în afară de orientarea lor spre probleme centrale de educație, ca între diriginți și părinți să se stabilească relații de încredere reciprocă. Acest lucru ține, firește, în primul rînd de diriginți, de capacitatea lui de a se apropia de oameni. În general, asemenea relații se stabilesc relativ ușor între diriginți și părinții elevilor fruntași la învățătură. Mai greu lucrurile cu părinții elevilor care nu învață prea bine, care se comportă, de obicei, nedisciplinat. E

lesne de constatat că la multe ședințe cu părinții și chiar și la lectorate frecvența este asigurată mai ales de părinții elevilor fruntași. Într-adevăr, fiecărui părinte îi face plăcere să-și audă copilul laudat, amorul său propriu este satisfăcut. Există însă în școli și copii care ridică multe probleme ce se cer discutate în ședințe, la lectorate, în discuțiile individuale. Or, tocmai părinții acestora nu vin. De multe ori noi sîntem vinovați de acest lucru. N-am știut să găsim drumul prin care să ni-i apropiem. Ba, mai mult, prin atitudinea noastră i-am îndepărtat.

Sînt ședințe în care dirigințele îi dădăcește de la catedră pe părinți la fel ca pe copii. Alții prezintă un potop de abateri ale copiilor, de observații la adresa părinților lor. „Mărturisesc, ne relata profesoara Marghit Dascălu, că anul trecut am pierdut un părinte prin faptul că n-am știut cum să-i prezint situația copilului său. La prima ședință, necăjită că fiul său îmi dădea multă bătaie de cap, m-am năpustit asupra lui cu o ploaie de admonestări. Omul a ascultat politicos, dar pe la școală n-a mai dat niciodată în acel an. Mi-am dat seama că am greșit. Fiecare părinte este susceptibil cînd e vorba de copilul său, fiecare are amorul său propriu, pe care noi n-avem dreptul să-l jignim.”

Atunci cînd dirigințele are de adus la cunoștința părinților lucruri neplăcute, are la îndemîna o altă cale, mai sigură: discuția individuală. Firește, nici în această discuție nu se poate proceda oricum. Le vom vorbi părinților, întii, despre calitățile copiilor lor — fiecare copil, oricît de dificil ar fi, le are — le vom arăta că ei pot realiza mai mult, că într-o direcție sau alta manifestă aptitudini, dar că trebuie stimulați, ajutați. Dacă îi vorbești așa, părințele te va privi ca pe un prieten, va căpăta încredere în tine, îl vei cîștiga cu siguranță ca aliat în îndreptarea copilului. Și, fără să-l mai inviți la școală, va veni cu plăcere singur.

Ce e prea mult, strică

În majoritatea școlilor, lectoratele se organizează trimestrial pe clase și pe școală. Tot trimestrial trebuie organizate, conform Regulamentului școlilor de cultură generală, ședințele cu părinții pe școală și pe clasă. Se întâmplă însă ca unele școli să organizeze cîte trei-patru lectorate pe trimestru, plus cîteva ședințe cu părinții. Se ajunge astfel la o supraîncărcare a părinților. Rezultatul? Ei încetează să mai dea curs invitațiilor noastre. Așa se întâmplă că la unele lectorate sau ședințe se află în sală doar 5-6 părinți.

„Experiența școlii noastre, spunea prof. Doina Tîrea, ne-a dovedit că se ajunge la rezultate mai bune cînd lectoratele se organizează numai pe clase sau pe cicluri de clase, nu și pe școală, respectîndu-se strict periodizarea stabilită: o dată pe trimestru. Astfel problemele dezbătute se pot adînci, se pot naște discuții vii, interesante. Fără îndoială că și ședințele cu părinții trebuie organizate tot numai trimestrial, conform prevederilor regulamentului.”

*

Școala este cea mai în măsură să înlăture familia cu principiile pedagogiei științifice. Ea are datoria să-i facă cunoscute cele mai bune metode de educare, să-i ajute să aplice aceste metode, să-i formeze priceperea necesară în munca atît de fină, atît de complexă a creșterii copiilor. Colaborarea școlii cu familia, colaborare desfășurată metodic, pe baze științifice se impune ca o cerință de bază, ca o necesitate imperioasă în educarea comunistă a tinerei generații.

M. ROBEA

Tristăntaneu

Recreație. Din clase, de pe coridoare, au fișit gălăgioși zeci de școlari. Într-o clipă, curtea Școlii generale nr. 52 din Capitală s-a umplut de zarvă. Zece minute de destindere între două ore de curs.

Dar ce se întâmplă lingă poartă? Ia te uită! Un puști de-o șchioapă ține piept voinicește unor colegi mai mari care, lăra să fie impresionați de argumentele lui, vor să forțeze poarta și să iasă pe stradă. „Paznicul” rezistă însă pe

poziții asaltului lor repetat. Rezista în chip de lăcăț viu, cu toate amenințările și glonțurile încasate.

Este adevărat, aceste minute sînt clipe de destindere nu numai pentru elevi, dar și pentru profesori. Bineînțeles, însă, nu și pentru profesorii de serviciu. Unde o fi el oare în aceste clipe?

Nu știm. Știm numai că un este acolo unde era datoria lui să fie.

O operă pentru cei mici

Teatrul de operă și balet prezintă, pentru cei mai tineri spectatori, lucrarea „Motanul încălțat” de compozitorul Cornel Trăilescu, pe un libret lucrat în colaborare cu Tudor Mușatescu și Nina Stoiceva.

Sub pretextul basmului, lucrarea oferă fragmente reale din viață, cu conturate accente sociale. Astfel, robul care făurește, cu minile opintite în lanțuri, o masivă coroană împărătească înțelege pînă la urmă că cine nu încearcă să-și rupă lanțurile, acela nu e om. Subordonarea și înfrîngerea forței destructive, metafora spiritului justiției existent în popor imbină emoția estetică cu finalitatea educativă. Un incontestabil efect educativ îl are ideea muncii, promovată drept condiție a devenirii umane. În tabloul-expozițiune, Motanul Coțșman (personaj simbolic căruia, ca și celorlalți eroi de basm, i se transferă atribute umane), îl convinge pe Ionică stăpînul că numai un spirit activ, întrepred își justifică existența.

Menținînd profilul clasic al comicului (antiteza între fondul gol și aparența pretențioasă), Trăilescu știe să realizeze un sănătos comic de situații și caracter. O splendidă alegorie a somnului deschide actul al II-lea. Orchestra întreține aici expresivă pantomimă a stuporii generale, a incapacității de acțiune, a obtuzității intelectuale,

Sugestiva interferență de monolog și dialog este produsă în plan muzical de către formele de gen — arii, duete, ansamblu — bine susținute de orchestră, care corelează părțile vocale ale soliștilor și corului. Într-o cromatică variată, compozitorul împletește momente de tensiune cu expresia lirică, suavă a melosului popular. Cîntecul de leagăn fîngnat de doica Domniței, de exemplu, tonifică factura populară cu accente noi.

Un deosebit concurs la calitatea spectacolului îl dau interpreții. Iolanda Mărculescu armonizează cu mult talent expresia vocală cu ținuta scenică. Valentin Loghin creionează grotesc pe Marele Dregător. Cornel Rusu are o expresivitate care se cere încă studiată.

Minus unele scăderi inerente abordării unei specii mai puțin frecvente în genul operelor (încercarea de spînzurare a lui Ionică sau unele excese de hiperbolă în realizarea Uriașului au efecte mai mult timorante decît educative), lucrarea lui Cornel Trăilescu reprezintă o reușită. Stilul dinamic, expresiv în comunicarea muzicală a fabulației, accesibilitatea limbajului muzical, ritmul antrenant și caracterul optimist al muzicii oferă atît micilor spectatori cît și tuturor celor care prețuiesc frumosul o reală plăcere estetică.

MARIANA NUȘI VINTRĂ

Regulamentul privind acordarea gradelor didactice

Recent, un grup de cadre didactice din Brăila și-au exprimat, într-o scrisoare trimisă redacției noastre, mirarea pentru faptul că, deși sistemul de acordare a gradelor didactice a fost instituit, printr-o Hotărâre a Consiliului de Miniștri, încă din 1959, până acum Ministerul Învățământului nu a elaborat regulamentul potrivit căruia să se acorde aceste grade. Este adevărat că după apariția acestei Hotărâri s-a publicat un proiect de regulament, care s-a aplicat în tot acest timp. De la apariția acestuia au trecut însă mai bine de șase ani. „Or — scriu semnatarii scrisorii — se pare că între timp s-au mai schimbat unele prevederi ale proiectului. De exemplu, în proiect s-a prevăzut că nota minimă de trecere la examenul de definitivare este 7, iar în realitate s-ar cere 6; la examenul de gradul II nota minimă n-ar mai fi 8, ci 7. Or fi existind, probabil, și alte modificări, de care n-am auzit“.

Cadrele didactice din Brăila, dorind să se prezinte la examenul de grad socotesc necesară „publicarea urgentă a unui regulament definitiv care să fie adus la cunoștința tuturor celor interesați“.

Am solicitat pe această temă

unele explicații direcției de resort din Ministerul Învățământului. Publicăm răspunsul primit:

Proiectul de regulament cu privire la acordarea gradelor didactice, în vigoare de 6 ani, a avut un caracter experimental, de studiu. S-a urmărit să se studieze măsura în care diferitele prevederi ale lui răspund scopului pentru care s-a instituit, prin Hotărârea Consiliului de Miniștri, acest sistem de perfecționare a personalului didactic. În linii mari proiectul de regulament s-a dovedit just, sistemul de acordare a gradelor însemnând un important stimulente pentru continuarea perfecționării a corpului didactic. Este edificator în această privință faptul că, în perioada care a trecut de la instituirea lui, au susținut examenul de definitivare 33 274 cadre didactice, iar gradul II a fost obținut de 3 191 cadre didactice (în cinci sesiuni). Gradul I a fost acordat unui număr de 272 de învățători și profesori.

Este adevărat că pe parcurs s-au adus unele corective, precizări, completări, pentru situații care nu au fost prevăzute la elaborarea proiectului. Acestea nu se referă însă la prevederile de fond ale regulamentului. Iată care sînt aceste corective: la gradul II, media generală mini-

mă a fost stabilită la 7 și nu la 8, cum era prevăzut în proiect. În ceea ce privește gradul definitiv nu s-a adus nici un corectiv. În legătură cu precizările și completările aduse proiectului, ele se referă la modul cum să se efectueze inspecția specială directorilor degrevați de ore, cînd se pot prezenta la examenul de definitivare cadrele didactice care au absolvit instituțiile de învățămînt superior și nu au examenul de stat, ca și la alte asemenea situații speciale. Menționăm că precizările și completările intervenite la proiectul de regulament au fost aduse la cunoștința cadrelor didactice prin organele de învățămînt. Cadrele didactice care s-au înscris la examenul de grad în acest an își fac pregătirea pe baza proiectului de regulament în vigoare.

Experimentarea proiectului de regulament a fost utilă, mai mult, a fost necesară, pentru că în această privință trebuia să se acumuleze o oarecare experiență. Ar fi fost totuși necesar să se urgenceze mai mult lucrările de definitivare a proiectului. În momentul de față, proiectul este în stadiul de a fi definitivat și în curînd va fi adus la cunoștința tuturor cadrelor didactice.

Cu cine ați „făcut“ anul trecut?

— Ce te-ntunși acolo de-o oră? —
— Mă ia la rost unul din colegii mei mai în vîrstă, pensionar de doi ani, dar prezent mereu printre noi.
— Mă-ntunși pentru că lucrez la teme pentru orele de dirigenție: trebuie să fie și unire și variate, și pline de conținut și atractive... și nu e prea ușor.
— Și ce dacă e greu? Descureă-te: ești educator, nu belier. Dar despre politice ai prevăzut vre-o temă?

— Am prevăzut.
— Bine ai făcut. Sînt necesare astfel de teme. Și nu numai la ora de dirigenție. Și nu numai pentru elevi...

— Cum adică?
— Sînt necesare și pentru dascăli astfel de teme; adică pentru unii dascăli, se corectează prompt. Și văzîndu-mi privirea întrebătoare, continuă:

— Eram la liceul din T. Colegii — oameni cumsecade în general. Era unul, însă, acru, cu nasul pe sus, afectat, și lăcea pe eruditul; ce mai, un „poseur“. Încolo — de ce să mint — om conștiințios, își vedea de treabă...

Intra în clasa a

V-a: aia mici — argint viu. Omul nostru se uita blazat la zvirlogile neastîmpărate.

— Cu cine ați „făcut“ voi anul trecut?

— Cu tovarășa învățătoare cutare! se năpusteau prichindeii. Nu zicea nimic. Doar dădea din cap — a milă — și-și strimba buzele subțiri — a silă.

ATITUDINI

Intra în clasa a VIII-a. Elevi de toată mîna: și mai buni, și mai slăbuți. Se poticnea unul la o întrebare.

— De la ce școală vii tu?

— Din comuna cutare — răspundea, făcîndu-se mic, „vinovalul“.

— Și cu cine ați „făcut“ matematica?
— Cu tovarășul profesor cutare — zicea pricinosisul cerîndu-și parcă scuze... Și iar gestul a silă.

Se mai schimbau clasele între dascăli. Și știa bine eruditul nostru cu cine au

„făcut“ elevii matematica. Dar scena se repeta invariabil: „Cu cine ați „făcut“ anul trecut? Și din mimică: „Cu nevolnicul ăla? Atunci vai de capul vostru!“ Ii aia-seră copiii meteahna. Și nu mai așteptau să fie întrebați:

— Nu cunoaștem problema asta (sau capitolul, mă rog, după caz) că noi am „făcut“ anul trecut cu tovarășul cutare! — se ițea cite unul, ca să-și „salveze“ colegul prins cu mișna traisă.

Ajuns aici interlocutorul meu își scoase pachetul de țigări cu filtru, îi dezghiocă tacticos hîrtia și-și aprinse o țigară. Apoi, după ce trase un fum și privindu-mă printre gene:

— Vezi, asta s-a întimplat mai de mult, la liceul din T, cum îți spuneam. Poate că aici, la voi, ori la celelalte școli din oraș, n-or mai fi astfel de exemplare — și-și înșurubă ochii într-ai mei.

— Nu mai sînt, replicai scurt.

Și începui să mă uit, atent și absorbit, în caietul cu temele pentru dirigenție.

FLORIN ANGHEL

Lectura literară

CORRESPONDENȚA

RIMNICU-VILCEA

Profesoara Maria Vlădescu ne face cunoscut faptul că la Școala generală nr. 1 din Rîmnicu Vilcea excursia este folosită ca un mijloc important de instruire și educare a elevilor. Numai în cursul lunii octombrie elevii acestei școli au participat la 3 excursii: una în regiunea Argeș — unde au vizitat șanțierul hidrocentralei „Gh. Gheorghiu-Dej“ și orașul Curtea de Argeș — alta la „Peștera Muierii“, la Horez și la Măldărești, iar a treia — cu autocarul — la Turnu Severin, de unde au pornit pe Dunăre pînă la Cazane. Cele văzute cu prilejul acestor excursii au lărgit orizontul elevilor, au consolidat cunoștințele dobîndite de ei la lecții, le-au dat prilejul să vadă cu ochii lor numeroase realizări ale regimului nostru. să admire bogățiile și frumusețile țării.

ARAD

Colectivul cadrelor didactice de la Școala generală nr. 7 din Arad, ne scrie prof. B. I. Bachi, și-a propus ca în acest an școlar să pună un accent mai mare pe orientarea profesională a viitorilor absolvenți. În acest scop au fost luate o serie de măsuri privind, pe de o parte, buna lor pregătire pentru examenul de absolvire, iar pe de altă parte, informarea lor asupra sectoarelor de producție spre care se pot îndrepta. Printre acțiunile organizate în vederea orientării elevilor s-a numărat și o vizită făcută cu aceștia la S.M.T. Aradul Nou. Pregătită din timp și bine organizată, vizita a fost de un real folos pentru orientarea profesională a viitorilor absolvenți. Ei au putut cunoaște aici ateeierele stațiunii și parcul de mașini, unde au primit explicații privind procesul tehnologic de reconducție și reparare a mașinilor și tractoarelor. Elevii au primit de asemenea explicații privind organizarea muncii întregii stațiuni. precum și a fiecărei brigăzi în parte.

După încheierea vizitei s-a organizat o discuție cu privire la însemnătatea muncii în cadrul stațiunilor de mașini și tractoare, la perspectivele pe care le deschide această muncă, la școlile pe care le pot urma elevii pentru a se pregăti în domeniul respectiv.

PITEȘTI

La Liceul nr. 2 din Pitești se acordă în anul școlar curent o deosebită atenție organizării și îndrumării activității pe care o desfășoară cercurile pe materii ale elevilor.

Pe lângă cercurile existente, ne scrie prof. Livia Popa, s-au înființat cercuri noi, printre care un cerc de creație, pentru stimularea aptitudinilor elevilor în domeniul literaturii. Membrii cercului citește, în cadrul acestuia, creațiile lor originale, care sînt apoi analizate. A fost pregătit de asemenea, în colaborare cu un grup de actori de la teatrul de stat „Al. Davilla“ din Pitești, un simpozion închinat lui Șt. O. Iosif. Simpozionul s-a bucurat de mult succes în rîndurile elevilor școlii.

În planul de muncă al cercului se prevăd acțiuni de îndrumare referitoare la procesul de elaborare a unei opere literare, la noțiunile de teorie a literaturii, întîlniri cu scriitorii din regiunea Argeș și alte acțiuni interesante.

ODORHEI

Secția de învățămînt a sfatului popular al raionului Odorhei, ne comunică prof. Ștefan Lorincz, a organizat nu de mult o constatare cu dirigenții școlilor din raion. În cadrul acesteia s-au prezentat referate și s-au purtat discuții privind sarcinile dirigenților în lumina obiectivelor puse în fața școlii de către Congresul al IX-lea al P.C.R. În mod deosebit au fost dezbătute problemele legate de munca dirigenților în vederea educării elevilor în spiritul patriotismului socialist. Dirigenții și-au împărtășit de asemenea experiența referitoare la organizarea orelor de dirigenție, la stabilirea tematicii convorbirilor etice, la desfășurarea muncii cu părinții etc.

HSA-ZIMNICEA

Pentru consolidarea cunoștințelor de științe naturale dobîndite la lecții, elevii Școlii generale din comuna Lisa au vizitat, sub conducerea cadrelor didactice, punctul zoologic din comuna Piatra, raionul Zimnicea. După cum ne scrie prof. Georgeta Cristea, ei au manifestat un deosebit interes pentru cele văzute la punctul zoologic, ascultînd cu atenție explicațiile cu privire la condițiile de viață ale speciilor de animale pe care le cuprînde acesta.

DARABANI-DOROHOI

Dorind să asigure o folosire rațională, instructivă și plăcută a timpului liber al elevilor, profesorii Liceului din Darabani în colaborare cu organizația U.T.C., organizează pentru ei la internatul liceului numeroase acțiuni interesante și atractive. Aici au loc în fiecare săptămînă, ne scrie tov. G. Barbacaru, audiții colective, proiecții de filme, concursuri-ghicitoare, expuneri pe diferite teme, simpozioane, seri de basm. Tot aici s-a organizat o orchestră de muzică ușoară a elevilor și s-a trecut la organizarea unei formații de dansuri.

BELINȚ-LUGOJ

Cadrele didactice de la Liceul din Belinț, raionul Lugoj, se străduiesc să folosească în munca de educare comunistă a elevilor metode și procedee cît mai variate. Astfel, după cum ne relatează prof. Vasile Cîea, învățătoarea E. Bulgăr organizează cu elevii ei vizite în sat. la C.A.P. etc. Prof. Eugen Benghia, dirigintele clasei a IX-a, folosește, pentru a ilustra discuțiile purtate cu elevii, albume, diafilme, tablouri.

Și alte cadre didactice din școală îi antrenează pe elevi în acțiuni cu caracter educativ. Ca rezultat elevii obțin rezultate tot mai bune la învățătură și în munca obștească. Ei lucrează voluntar, în timpul liber, pentru a ajuta C.A.P. din localitate, pentru împodobirea sălilor de cursuri nou construite la școala lor etc.

„Autoritatea părinților”

Imbogățind colecția „În ajutorul părinților”. Editura didactică și pedagogică a tipărit recent lucrarea profesorului Ion Popescu „Autoritatea părinților”.

Pentru a ilustra unele idei privind tema pe care o dezbate, autorul recurge, pe parcursul celor peste două sute de pagini, la tratarea concretă a unor probleme care se ridică în fața unor părinți în legătură cu educația copiilor lor. El ia astfel exemplul unor părinți care, în urma unor experiențe directe și a unor discuții cu profesorii, ajung să înțeleagă că pentru a câștiga autoritate în fața copiilor nu se pot folosi rețete, că viața oamenilor îmbracă aspecte atât de variate, încât nu se pot fixa anumite norme rigide după care să se călăuzească fiecare părinte și că în nici un caz

autoritatea nu poate fi dobândită prin măsuri tiranice. Expunându-și părerea în această problemă pedagogică prin intermediul unuia din personajele cărții, autorul arată că există două chipuri greșite de a înțelege adevărata pe care părinții trebuie să o aibă față de copii: cea a iubirii exagerate, care duce la anularea autorității, și cea a severității excesive, tot atât de contraindicată ca și prima, deoarece distruge personalitatea copilului și face din părinte un despot.

Baza adevăratei autorități — susține autorul — trebuie căutată între aceste două extreme. Se desprinde limpede poziția lui: părinții pot să-și asigure respectul și stima copiilor prin înțelegerea psihologică acestora, a problemelor lor, prin autoritatea,

sinceritatea și echilibrul pe care le păstrează în raporturile cu ceilalți oameni și cu membrii familiei. Dovedind însuși de fin psiholog, autorul reușește să formuleze, pe baza unei îndelungate experiențe pedagogice, câteva recomandări valoroase pentru părinții care nu au răbdarea, calmul și tactul necesar de a asigura copiilor climatul unei bune educații.

Scrisă într-o formulă degajată, cu turnură literară, presărată cu elemente de conflict sau exemple din literatura clasică și contemporană, lucrarea profesorului Ion Popescu îi poate ajuta pe părinți ca și pe profesori.

Prof. DUMITRU IONESCU

„Primăvara”

Repertoriul de cîntece necesar educației muzicale în clasele I—IV constituie una din acele probleme care nu și-au găsit încă o soluție satisfăcătoare din punct de vedere artistic și didactic. Cîntece a căror valoare artistică nu poate fi pusă la îndoială sînt uneori prea grele sau prea ușoare pentru destinația aleasă. Raportul dintre text și melodie nu are întotdeauna aceeași pondere, texte pentru copii începători sînt uneori puse pe melodii pentru avansați și invers. Valoarea textului este nu o dată diminuată de melodii nesatisfăcătoare, altele melodii valoroase însoțesc texte nesatisfăcătoare. Rar am putut găsi, în colecțiile existente, cîntece care pot satisface atât sub raport didactic cit și artistic cerințele școlii noastre de azi.

Volumul de cîntece pentru copii „Primăvara”, de Liviu Comes, apărut recent în Editura Uniunii Compozitorilor, intenționează — și reușește în bună măsură — să îmbine concepția artistică cu o metodă didactică bine gândită. Autorul prezintă un număr de 30 de cîntece scrise fiecare atât în formă monodică, la o singură voce, cit și în formă polifonică, la două voci.

Valoarea artistică a cîntecelor reiese atât din texte cit și din melodii. Un conținut bogat în idei este exprimat în versuri adecvate celor mici, variate ca tematică. Melodiile sînt simple, dar cu o construcție pregnant muzicală, în care se păstrează metrica versului popular. Autorul pornește de la fragmente modale pe care le completează treptat, o dată cu lărgirea ambitusului de la cvintă și sextă la octavă. Cînd uzează de scara celor 7 sunete, preferă modul plagal în locul cristalizării modului major, ceea ce constituie un punct important în înțelegerea evoluției scării cîntecului popular. Astfel, din 10 cîntece în ambitus de octavă, 8 sînt create în scară plagală, unul în scară mixolidiană („Cobzarul”) și numai unul în scară lui Do major („Nouă mori”). Este o variație binevenită, întrucît colecțiile anterioare sînt concepute în cea mai mare parte pe modul major, în care, orice s-ar spune, mișună formule melodice devenite stereotipe. Poate că paralelismul major-minor, reprezentat aici prin cîntecul „Luna iese dintre codri”, pe versuri de Eminescu, s-ar cere mai mult cultivat.

Structura tonală este variată. De la primele cîntece autorul reușește să obțină finale variate chiar în cadrul unui ambitus redus, ceea ce îi obișnuiește pe copii cu posibilitățile latente ale diverselor game rezultate din fragmentele tonal-modale ale cîntecelor. Structura ritmică este însă mai puțin caracteristică. Credem că ar fi de folos orientarea spre interesantele ritmuri de colindă și de dans popular, evitîndu-se la început accentele cam aspre rezultate din succesiunea valorilor de șaisprezecime cu optime cu punct. De asemenea, ritmul ternar este reprezentat doar de două cîntece.

Foarte variată este structura arhitectonică, care înglobează forme în una, două și trei părți cu aspecte diverse, interesante pentru copii.

Volumul are însă și o valoare didactică incontestabilă. Cîntecele se adresează copiilor începînd de la vîrsta mică (de la grădiniță pînă la clasa a IV-a inclusiv), adică perioadei în care plasticitatea sensibilității sonore este maximă. Pregătirea simțului polifonic este posibilă pe baza trecerii sistematice de la monodie la po-

lifonie. Inspirîndu-se din formele polifoniei naturale, folosite în cîntecele poporului, autorul opune cele două voci una altele întrebînd succesiv și gradat, de la simplu la complex, antifonia, ostinato, nota ținută, scurte imitații și canonul.

Multe cîntece sînt însoțite de mișcări ritmice, bătăi din palme etc., proprii vîrstei căreia i se adresează volumul. Nu știm dacă intenționat sau dintr-o eroare de tipar s-a urmărit suprapunerea, pe ritmul binar al cîntecului „Gospodinele”, a unui ritm ternar, realizat prin bătăi din palme și pe cei doi genunchi, care este adus prea de vreme, după părerea noastră, dar care ar fi trebuit realizat la alte cîntece.

În general, volumul se prezintă bogat din punct de vedere al mijloacelor de expresie și al valorii artistice. Atît structura cîntecelor cit și concepția metodei întrebîndu-se sînt rezultatul unei colaborări susținute și sistematice cu școala, fapt ce ne determină să-l recomandăm cu toată căldura educatoarelor, învățătorilor și profesorilor specializați în predarea muzicii la clasele I—IV.

Prof. CONSTANTIN ZAMFIR

Sală de lectură la Institutul pedagogic din Timișoara.

meridiane meridiane meridiane

R. S. CEHOSLOVACĂ

În urma propunerilor făcute de lucrătorii din domeniul învățămîntului din Cehoslovacia în legătură cu introducerea unui nou sistem de apreciere și notare a elevilor, în prezent în câteva clase ale școlilor de 9 ani au loc experiențe în acest domeniu. Scopul experiențelor este de a obține un tablou complet și cuprinzător al cunoștințelor și posibilităților elevului, în vederea stabilirii unui sistem de notare care să devină un mijloc pedagogic eficient în sistemul învățămîntului socialist. Potrivit propunerilor făcute, sistemul de notare de pînă acum, prin 5 note, este înlocuit cu un sistem de calificative alcătuite din câteva cuvinte care oglindesc felul cum îndeplinește elevul cerințele programei școlare în general și ale fiecărui obiect sau capitol în parte, nivelul cunoștințelor lui și particularitățile și interesele pe care le manifestă pentru obiectul respectiv.

U.N.E.S.C.O.

Reprezentanții ai institutelor naționale de cercetări pedagogice din 12 țări, experți în pedagogie comparată, în învățămîntul matematicii și în statistică s-au reunit recent la Institutul pentru educație al U.N.E.S.C.O. de la Hamburg pentru a pregăti publicarea a două volume cuprinzînd rezultatele obținute în prima fază a cercetărilor internaționale privind evaluarea randamentului în predarea și însușirea cunoștințelor de matematică.

Scopul principal al studiului este de a aprecia rezultatele obținute la matematică la sfîrșitul principalelor etape (grade de învățămînt) ale sistemelor de învățămînt din diferite țări. Astfel, probele au fost aplicate la trei grupe de vîrstă, cuprinzînd elevi de 13 ani (adică vîrsta la care se termină învățămîntul obligatoriu în țările care au participat la cercetare), elevi de 15—16 ani (care beneficiază de un învățămînt general prelungit înainte de a începe pregătirea profesională) și elevi care termină învățămîntul mediu și se pregătesc pentru instituțiile de învățămînt superior. Pe lângă probele date acestor elevi, s-au alcătuit 4 chestionare pentru a sonda opinia în legătură cu rolul matematicii în societate, dificultățile însușirii cunoștințelor de matematică, sistemul de predare etc. Chestionarele s-au adresat elevilor, profesorilor, directorilor de școli și specialiștilor în predarea matematicii. Au fost supuși la probe 133 000 de elevi din 5 400 de școli, iar chestionarele au fost completate de către 13 500 de profesori și 5 450 de directori de școală. Probele, înregistrate pe bandă magnetică, au fost trimise pentru analiză la centrul de calcul de la Chicago.

La uniunea reprezentanților institutelor naționale de cercetare pedagogică, care a avut loc recent la Hamburg, au fost redactate rezultatele analizelor. Cele mai importante dintre aceste rezultate vor constitui conținutul celor două volume care vor fi publicate în toamna anului 1966. Cercetarea cu privire la studiul matematicii constituie prima etapă a unei cercetări internaționale ample cu privire la evaluarea randamentului școlar, care va cuprinde

și alte obiecte de învățămînt — științele naturale, literatura, limbile străine, științele sociale etc.

ANGLIA

În comitatul Cambridgeshire s-a experimentat amenajarea unui autobuz ca laborator fonetic pentru învățarea limbii franceze. Această „școală itinerantă” creează și pentru copiii din localitățile mai îndepărtate posibilitatea de a beneficia de mijloace moderne de studiu, care n-au fost încă introduse pretutindeni.

S.U.A.

În câteva colegii pedagogice din statul New York se experimentează actualmente utilizarea televiziunii ca mijloc de control și de autoapreciere a rezultatelor practicii la catedră a viitoarelor cadre didactice.

Pornindu-se de la constatarea că prezența în clasă a celor care vor aprecia realizările studentului creează o stare de tensiune atât la acesta cit și la elevi, se folosește o cameră de televiziune — o adevărată „fereastră deschisă” spre clasă — a cărei prezență discretă nu stingherește desfășurarea procesului instructiv-educativ. În felul acesta se poate urmări fie întreaga lecție, sub toate aspectele realizării sale pedagogice, fie numai o anumită latură a ei: comportamentul viitorului profesor, atitudinea elevilor, modul de formulare a întrebărilor, metodele și procedeele folosite în predare.

Lecția poate fi urmărită fie în transmisie directă, fie înregistrată pe peliculă. Această ultimă formă se poate dovedi utilă și pentru tinerele cadre didactice, îngăduindu-le să-și îmbunătățească activitatea în mod constant și independent prin autocontrol.

ITALIA

„Nu e niciodată prea tîrziu” se intitulează programul zilnic al televiziunii italiene adresat celor două milioane de analfabeți care mai există încă în Italia. Emisiunile au loc între orele 6,30 și 7,30, din noiembrie pînă în aprilie.

Acest ciclu de emisiuni nu este însă singurul de acest fel care își găsește loc în programul televiziunii italiene. Sub auspiciile așa-numitei „Telescuola”, inițiată în 1958, se prezintă programe menite să suplinească lipsa de școli secundare resimțită mai ales în sudul țării. Aceste programe au loc zilnic, între 8,30 și 14,30, din octombrie pînă în iunie, și cuprind toate obiectele prevăzute în planul de învățămînt al școlii secundare. Cei aproape 23 000 de elevi care urmăresc aceste emisiuni se întrunesc în mici grupe și beneficiază de obicei de consultațiile și controlul unui profesor calificat. La sfîrșitul anului școlar elevii se pot prezenta la sesiunile de examene ale școlilor de stat pentru a trece într-o clasă superioară sau pentru susținerea examenelor de absolvire. Circa 80% dintre elevi au obținut astfel o diplomă specială.

Televiziunea italiană transmite, de asemenea, un curs de orientare profesională intitulat „Viitorul vostru”, precum și un curs de perfecționare pentru cadrele didactice care are menirea de a te iniția în noile metode pedagogice.